

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ.

(Първа сесия).

XLII. ЗАСЪДАНІЕ, СЪББОТА 12 ФЕВРУАРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 3 часа подиръ пладнѣ, подъ предсѣдателството на Негово Високо-преосвященство Митрополита Симеона Варненско-Преславский.)

Предсѣдатель (звѣни): Ще се прочете списъкъ на депутатитѣ.

Секретарь Щърбановъ: (Прочита списъка на депутатитѣ). Отсъствуватъ: Геровъ, Селвели, Филипъ Мариновъ, Д-ръ Вълковичъ, М-ръ Грековъ и Генералъ Соболевъ.

Предсѣдатель: Отъ 40 души представители 34 присѣдствуватъ, 6 отсъдствуватъ, Събранието е пълно и засѣданието се открива. Има два протокола готови за прочитаніе. (Гласове: утрѣ). Тогава г-нъ докладчикъ да докладва.

Докл. Д-ръ Пачевъ: (Чете): Министерството на Общитѣ Сгради, Земледѣлието и Търговията. Отдѣленіе първо. Обикновенни расходи.

ГЛАВА I.

Съдържание на М-ра и на състава при централното управление.

СТ. I.

Съдържание на М-ра 12,000 лъва. (Гласове: нѣма нужда).

Предсѣдатель: Ами въ случай, че стане М-ръ. (Гласове: нѣма нужда). Тогава питамъ, какво е мнѣніето на бюджетарната коммисія?

Докл. Д-ръ Пачевъ: Бюджетарната коммисія сама отъ себе си не може да заличи тая сума отъ бюджетътъ, и остава това на Народното Събрание.

М-ръ Начевичъ: Азъ мисля, г-да представители, че не ще да направите злѣ, ако увеличите бюджета съ 12,000 лъва; нека си остане тази сума, и ако остана азъ до идущата сесія, нѣма да се похарчи,

Буровъ: Туй наистина като бѣше турено, предполагаше се, че ще има особенъ М-ръ на Общитѣ Сгради: нѣ като се прие, да се подведе това Министерство подъ Министерството на Финанситѣ, коммисіята видѣ за нужно, ако Народното Събрание приеме, да заличи тая сума. Г-нъ Начевичъ ще управлява три Министерства.

Предсѣдатель: Съгласно ли е Народното Събрание, да се заличи тази сума? (Съгласно). Който не е съгласенъ, да си дигне ржката.

Докладчикъ: (Чете): Главенъ секретаръ 7008 л. (Приема се.) Началникъ на отдѣлението 5400. (Приема се.) Главенъ счетоводителъ 4500.

Шивачовъ: Азъ ще предложа 4200.

Докладчикъ: Тосъ е главенъ счетоводителъ.

М-ръ Начевичъ: Тукъ сж само двѣ лица по счетоводството, тия иматъ доволна работа; за това, ако се остави 4800 лъва, не е много.

Предсѣдатель: Колко предлага коммисіята?

Докладчикъ: Коммисіята предлага 4500 л.

Председателъ: Приема ли се 4500 лъва? (Приема се).

Докладчикъ: Неговъ помощникъ 3300, както въ Министерството на Финансите.

Председателъ: Приема ли се за помощникътъ на гл. счетоводителъ 3300? (Приема се).

Докладчикъ: Магазинеръ 2700 лъва.

Буровъ: Този магазинеръ има ли го сега?

М-ръ Начевичъ: Има го; понеже складъ има.

Буровъ: Български поданикъ ли е, или какъвъ е?

М-ръ Начевичъ: Не го познавамъ.

Буровъ: Мисля, че гѣма нужда за такъвъ магазинеръ.

М-ръ Начевичъ: Магазинера има да надзирава желѣзно-дорожни складъ, и тамъ се изисква постоянно единъ человекъ, защото има разенъ материялъ, за това не може безъ него.

Лазаръ Дуковъ: Ако е само за туй магазинера, да види само тосъ магазинъ, достаточенъ му е само 2,000 лъва.

Болнаковъ: Ще да кажъ, че за такъвъ една работа сж достаточни 2,000 лъва (Гласове: съгласни).

Председателъ: Приема ли се на единъ магазинеръ 2,000 лъва? (Приема се).

Докладчикъ: (Чете): Единъ архиваръ 2,700 лъва (Приема се). Помощникъ архиваря 1,700 (Приема се). Регистраторъ 2,160 (Приема се). Литографъ 1,800 (Приема се). За писци 9,900 лъва (Приема се). Разсилни трима по 720 лъва. (Приема се) и двама по 960 всичко за разсилни 4,080. (Приема се). Директоръ на строителното отдѣление 10,008 лъва. Коммисиата предлага сжщото. Той е Директоръ инженеринъ, които има специално образование, и на него не може да се намали.

Вандо Бобошевски: Азъ предлагамъ 9,000 лъва.

Марко Велевъ: Достаточни му сж 9,000 лъва спрямо другитъ.

Попповъ: Азъ мисля, че този е г-нъ Михаилъ-вичъ, както се научихъ, и безъ него не може това Министерство, и не трѣбва да му се намалява.

Председателъ: Приема ли се 10,008 лъва? (Приема се).

Докладчикъ: Главенъ инженеръ 10,080 лъва.

М-ръ Начевичъ: Лицето, което занимава тѣзи длѣжностъ е единъ отъ най-добритъ и честни лица въ това Министерство, и даже азъ се съмнѣвамъ да

ли ще остане за сжщата сума. За това никакъ да не се намалява. Ако ний го изгонимъ, тогава ний трѣбва да вземемъ нѣкое непознато лице, а тогози познаваме. Азъ моля Народното Събрание, да приеме тази сума, защото той и по-напредъ си даваше оставката. Той получаваше 8,004 лъва, и моля да си остане тѣй, и до 10,080 лъва да му се притури отъ добавочнитъ, които сж въ особена глава.

Председателъ: Приема ли се 10,080 лъва (Приема се).

Докладчикъ: (Чете): Главенъ архитектъ 8,004. (Приема се). Инспекторъ 5,004 лъва. (Приема се). Единъ инженеръ подъ контрактъ 8,640. 6000 лъва сж предвидени тука: нъ тѣй като добавочнитъ влизатъ въ тази глава и се тамъ унищожиха 40,000 лъва, и за това се присъединяватъ тукъ, за да бжде заплатата и добавочнитъ на едно мѣсто.

Марко Велевъ: Г-да, ний не знаемъ, какви сж тия добавочни, не се предвиждатъ да станжтъ двѣ плати това не е истинка. Колкото е предвидено, толкова да остане, а не 8,640.

М-ръ Начевичъ: Тосъ е тоже единъ отъ най-добритъ лица въ туй Министерство; той е отъ Русия и именно г-нъ Вржесневский, съ контрактъ доведенъ още отъ миналата година; и за това суммата не може да се намали, безъ да се заплати споредъ контракта и человекъ да си отиде.

Председателъ: Приема ли се за единъ инженеръ 8,640 лъва? (Приема се).

Докладчикъ: Двама архитектори отъ първий разрядъ по 5,400 лъва. (Приема се). Единъ архитекторъ отъ вторий разрядъ 4,500 лъва.

Архитекторитъ сж трима отъ първий разрядъ, нъ тука се споразумѣхме съ г-на Министра, та направихме двама отъ първий разрядъ и единъ отъ вторий разрядъ.

Попповъ: Каза се, че отъ трима архитектори оставатъ двама, а пакъ сега глѣдамъ, че ставатъ пакъ трима.

Докладчикъ д-ръ Цачевъ: Стана споразумение между.

Председателъ: Моля г-на Д-ра Цачева, когато иска да говори, да земе дума отъ председателя.

Докладчикъ Д-ръ Цачевъ: Тѣй като може да сж двама, да останжтъ двама. (Чете): Двама рисуватели по 3,500 лъва.

Попповъ: Азъ мисля, че стига 3,200 лъва.

М-ръ Начевичъ: За рисувателитѣ непременно трѣбва да бѣде 3,500 лъва.

Предсѣдатель: Приема ли Народното Събрание 3,500 лъва? (Не приема). О става 3,200 (Приема се).

Докладчикъ: Единъ секретаръ 5,400 лъва. (Приема се). Старшии подначалникъ 3,600, както у другитѣ Министерства.

Марко Велевъ: Азъ предлагамъ 3,200 лъва,

М-ръ Начевичъ: Но това е, както въ другитѣ Министерства.

Предсѣдатель: Който не приема 3,600, да си дигне ржката (Меншество. — Приема се).

Докладчикъ: Желѣзнопътното отдѣление: Началникъ на отдѣленнето споредъ контрактъ 24,000 левчета.

Марко Велевъ: Тукъ е предвидено въ бюджета 10,008. Не зная, какъ г-нъ докладчикъ е уголѣмилъ заплатата.

Буровъ: Струва ми се, че това лице е г-нъ Хароверъ, и той е споредъ контрактъ.

Докладчикъ: Азъ ще помоля г-на Марка Велевъ, да види шеста страница: тамъ има сума 40,000 лъва, и тя се унищожава и се пренася тука, дѣто се добавятъ къмъ заплатитѣ споредъ нуждата.

Анневъ: Ще помоля г-на Министра да каже, какъ е взетъ този чиновникъ? Да ли съгласно съ закона за чиновницитѣ, или по напредъ преди този законъ, и какво е свършилъ до сега, и ще ли стои за напредъ?

М-ръ Начевичъ: Г-нъ Анневъ трѣбва да си припомни, че още въ врѣмето на Цанкова се взе въ България като съвѣтникъ на г-на Министра Стойчева, когато той отиде въ Виена на Конференция а Катръ, г-нъ Хароверъ. И защото трѣбваше да иде и вторий и третий път: то тогавашното Министерство го задържа за тази миссия въ Виена. Министерството въ времето на г-на Вълковича се распореди тъй, като бѣше вече подигнатъ въпроса за желѣзницитѣ въ България, да направи контрактъ съ него, за да го осигури за три години; именно защото е специалистъ; и тосъ контрактъ се внесе въ послѣдне време въ Държавний Съвѣтъ, който го одобри.

Анневъ: Азъ зная, че е билъ командированъ да прави студии и проекти по линията Русчукъ — Варна. Представилъ ли е той нѣкой рапортъ, и възможно ли е, да се внесе въ Народното Събрание, и кога се свършва контракта му?

М-ръ Начевичъ: Истина, че г-нъ Хароверъ съ други двама инженери, той отиде да оцѣнява линията Русчукъ Варна. Тосъ рапортъ съществува, но не е умѣстно да се обнародва сега, до дѣто не се свърши въпроса за Руссе-Варненската желѣзница, нито е възможно да се представи частно на народнитѣ представители, защото когато го знаятъ трима души не е вече тайна. А когато се свърши въпроса, може да се даде на Народното Събрание. А контракта му е за три години, на основание закона за чиновницитѣ.

Анневъ: Азъ имамъ положителни свѣдения, че този чловѣкъ никаква симпатия не е ималъ къмъ Българскій народъ въ времето на турското владичество, когато е работилъ въ Варненската комисия за направата на пристанището; и въобще когато е служилъ, неговия духъ е билъ много злѣ настроенъ спрямо Българскій народъ; за това желателно е, щото за напредъ, преди да се турятъ чиновницитѣ на служба, да се испитатъ, какви сж тѣ, защото отъ такъвъ чловѣкъ може по напредъ да се очаква зло, отъ колкото добро. За това когато се истече контрактъ, той да се уволни, да не се прави новъ контрактъ съ него.

Предсѣдатель: Приема ли се за началникъ на желѣзнопътний отдѣлъ 24000 лъва? (Приема се).

Докладчикъ: Единъ инженеръ по 7200 л. съ контрактъ, именно 1200 лъва сж прибавени отъ тѣзи 40,000 лъва, които се намиратъ въ друга глава.

Манафовъ: Понеже г-нъ докладчикъ казва, че 40000 лъва на другото мѣсто се унищожаватъ, азъ държа счетъ, за да не се направи послѣ погрѣшка. (Приема се).

Докладчикъ: Единъ кондукторъ 3300 л. (Приема се). Единъ рисователъ 3200, както се приетатъ. (Приема се). Единъ секретаръ 5400 лъва, както въ другитѣ Министерства.

Анневъ: Азъ мисля, че ний се общахме въ послѣдното засѣдание, да се не водимъ всѣкогашъ по това начало, че непременно да се сваля по 10%. Тукъ трѣбва да се прави нѣкаква разлика. Както знаемъ, въ това отдѣление всичката корресонденция се води на иностранны язици, и тукъ е по голѣма работата, отъ колкото въ другитѣ. За това мисля, да си остане заплатата, както си е въ проекта. (Гласове: рѣшено е вече). Менъ ми се чини, че трѣба

малко разлика да се направи и да си остане съ 6,000 лва. Може да бъде рѣшено за другитѣ, но Народното Събрание за тогава не се е още произнесло. (Гласове: 5400 стигатъ). На този чловѣкъ трѣбва да гледаме както къмъ другитѣ специалисти, той трѣбва непременно да знае не само френски, но и другитѣ язици.

Щърбановъ: Истина, както каза г-нъ Анневъ за този секретаръ, трѣба да бъде нѣщо повече, защото той трѣба да познава чуждестранни язици; но като въ това отдѣление работата е по малка, то трѣбва да стои на сѣщата нота, както другитѣ началници на отдѣленията, и азъ мисля, че 5400 лва ще сѣ достаточни.

Анневъ: Азъ бихъ помолилъ г-на Щърбанова, да се справи въ отдѣлението за да види, че работата е може би по малко, но много по мѣчна. Въ другитѣ отдѣления, ако се напишатъ 500 бумажки, увѣрявамъ, че тѣ не представляватъ такива мѣчноти, както тукъ 5 бумажки. Тука се изисква способно лице.

Марко Велевъ: Дѣто защитава г-нъ Анневъ този чиновникъ, азъ ще му кажа, 27,000 гроша лесно се не печелятъ. Азъ за 30 години не мога да спечеля 100,000 гроша, а този специалистъ, макаръ отъ устата си злато да искава че може, не може да спечели за една година 27,000 гроша . .

Анневъ: (Прекъсва го). Ако е г-нъ Велевъ. . .

Марко Велевъ: Специалистъ е този който жене.

Анневъ: То се знае

Предсѣдателъ: Моля г-да представителитѣ, да се не пресичатъ. г-нъ Марко Велевъ още не е свършилъ.

Марко Велевъ: Свършихъ.

Анневъ: Ако Г-нъ Велевъ иска да обръща левовѣтъ на гологани или на фурлини — то, разбира се, че ще представи още пд-значителна сума. Нъ тукъ трѣба да се опѣнява и познанието на единъ чловѣкъ. Ако г-нъ Велевъ имаше случай да отиде въ едно пд-високо училище, напр. да имаше въ Старопатица (село на М. Велева) университетъ, и е свършилъ курсъ, тогава щеше много по-добрѣ да разбере тѣзи работи. (Смѣхъ). И за това казвамъ, и съжалявамъ, че такива таланти като г-на Велева сѣ пропаднали, понеже не сѣ имали случай да потърсатъ пд-високо образование и ползватъ отечеството. (Веселостъ). (М. Велевъ отива изъ Събранието).

Батановскій: Азъ незная, защо тукъ г-нъ Анневъ предъ цѣло Народно Събрание да казва, че на този чиновникъ голѣма била работата. И ний искаваме нашето мнѣние, и мисля, че не трѣбва да ни се прекъсва думата, и азъ имахъ право да говоря. Отъ дѣ като се вотира бюджета все се казва, че чиновницитѣ иматъ работи. Наистина иматъ работа, и затова се полага жалование да зематъ.

Анневъ: Азъ съжалявамъ г-на Батановскій, че тѣй мисли за тази работа. Той трѣбва да земе предъ видъ, че и другитѣ хора размисляватъ, преди да предложатъ нѣща, и знаятъ си причинитѣ. И като Народното Събрание благоволи да ме избере за членъ на бюджетарната коммисия: то съмъ ималъ честта да изуча всички служби. Ако г-нъ Батановскій е ограниченъ въ това отношение, противъ това азъ нѣмамъ нищо. Всѣкой чловѣкъ е длъженъ отъ день на день да изуча работитѣ, за да може да дава обяснения. Нъ най сетнѣ азъ се подчинявамъ на вота на Народното Събрание, и си давамъ тукъ просто своето мнѣние.

Бошнаковъ: Моля г-на Батановскаго, г-на Анева и другитѣ, да оставятъ празнитѣ прения и да пристѣпятъ на дневенъ редъ. До вечеръ трѣбва да свършимъ още 3 бюджета, а утре трѣбва да си ходимъ.

Батановскій: Коммисията е длъжна само да прегледва бюджета и да го представи на Народното Събрание, а не е длъжна коммисията да решава сама. И Народното Събрание какъ да се произнесе, това е негово право.

Анневъ: (Гласове: исчерпано е). Моля ви се, азъ никакъ немога да се съглася да останѣ длъженъ единъ отговоръ. Азъ като членъ на коммисията не рѣшавамъ, а само предлагамъ, и оставямъ на Народното Събрание, да се произнесе. Азъ се подчинявамъ на вота на Народното Събрание, и имамъ най-голѣмъ респектъ къмъ него (Народното Събрание), и не се сърда както Марко Велевъ: да бѣга изъ Събранието, когато човѣкъ му искава противно мнѣние. Ний сме всички народни представители отъ разни пунктове на България, единъ отъ Свищовъ, другъ отъ Старопатица и тѣй нататкъ. (Веселостъ).

Вандо Бобошевски: Когато коммисията е рѣшила 5400 лева, защо настоява г-нъ Анневъ на 6000?

Предсѣдателъ: Ми се струва, че г-нъ Анневъ

може да предложи на този секретарь не 6000, но може да предложи 60.000 лева. Той е свободенъ да предложи, каквото иска. Решението зависи отъ Народното Събрание. Ако не искаме да приемемъ мнѣнието на г-на Аннава, нѣма освѣтъ да се произнесемъ, че не го приемаме, и работата е свършена; а да се сърдимъ, само, че единъ представителъ билъ на такова мнѣние, това мисля не е справедливо. Приема ли Народното Събрание 5400 лева? (Приема се).

Докладчикъ: (Чете.) Началникъ на земеделческото отдѣление 6200 лева.

Поповъ: Азъ глѣдамъ тукъ, че има само единъ образецъ чифликъ, за който комисията предлага 22,000 л. расходъ, а за земеделческото отдѣление изискватъ се 10,000 лева разноски. Азъ предлагамъ въ такъвъ случай, земеделческото отдѣление да се исчеркне, понеже не е нужно, защото тукъ има единъ директоръ, има учители. Това е достатъчно, а когато ще има повече чифлици, тогава ще имаме и едно земеделческо отдѣление, а сега да стоимъ, не виждамъ никаква полза.

М-ръ Начевичъ: Азъ немогъ да разбера едно Министерство, което носи название Министерство на общитѣ сгради земеделството и търговията, да нѣма едно отдѣление за земеделството и търговията. Именно това отдѣление е натоварено да се грижи за подобрието на земеделството въ България. Този началникъ до сега не е стоялъ празенъ, имало е много законопроекти, които сж изработени, и които сж минали презъ Държавний Съвѣтъ, и това Министерство съществува само отъ 5—6 мѣсеца. За това неговата дѣятелностъ не може да се развие още въ такова разстояние. А дѣятелността на това отдѣление ще се види за напредъ. Ако Държавний Съвѣтъ е намѣрилъ за нужно, да се състави едно таково Министерство: и ако Народното Събрание тоже одобри да има таково Министерство, то азъ мисля, че трѣба специални хора, които да се грижатъ за земеделството и търговията. Г-нъ Поповъ казва, че имаме само единъ чифликъ: нѣ азъ днесъ ще искамъ да се отпуснатъ още за 3 такива училища сумми, които ще подлежатъ именно подъ надзора на това отдѣление. За това да си остане тосъ началникъ съ заплатата, както предлага комисията.

Докладчикъ: Началникъ на отдѣлението 6200 лева.

Попповъ: Азъ знамъ, че този чифликъ не е отъ 6 мѣсеца, но отъ година и повече, и отъ него и-що не се вижда. Нѣма тука г-на Герова да каже, каква файда имаме отъ него. За това азъ съмъ на мнѣние, че когато стане нужда, може да се опредѣли такова отдѣление. А за сега дѣйствително си нѣма мѣстото.

Щърбановъ: Ако това отдѣление има само да се грижи за образуване чифлика, азъ бихъ се съгласилъ. Нѣ споредъ обясненията на г-на Министра излиза, че това отдѣление ще се грижи за земеделството и търговията: и когато всички ний казваме, че до сега не е обръщало правителството никакво внимание върхъ търговията, и искаме щото за напредъ правителството да обръща по-особенно внимание върхъ тѣзи работи: то по мое мнѣние желателно е, да си остане то, и да има единъ началникъ за това отдѣление.

М-ръ Начевичъ: Г-нъ Попповъ обвинява Министерството, че до сега не е нищо направило по земеделския чифликъ; нѣ питамъ, кой е виноватъ? Първото Министерство се погрижи да го основе, второто Министерство го унищожи, и до сега работата е все тѣй. Но азъ мисля, че отъ сега нататкъ Министерството нѣма да се колебае, както до сега, и ще захване работата както слѣдва; и особенно туй Народно Събрание, което ще кара 5 или 6 години, ще може да слѣдва политика търговска и икономическа, и самото Събрание ще може да види плода, не само отъ търговското училище което ще основе, нѣ и отъ земеделческото. Азъ съмъ увѣренъ, че въ идущата сесия Народно Събрание ще рѣши, да се основатъ още повече такива училища. Това отдѣление на земеделството и търговията е тоже изработило единъ законо-проектъ, и той е вече преминалъ презъ държавний Съвѣтъ, именно за подобрието търговията у насъ. Той определя основанието на търговска комисия въ всѣки окръгъ, която ще засѣдава всѣкой 15 дена, и ще дава мнѣнието си за правителството върхъ началата за подобрието търговията въ всѣки окръгъ. Сега питамъ: на кого ще се проваждатъ тѣзи рапорти? Да ли на инженерското отдѣление? Не трѣбва ли едно отдѣление, което ще ги изучава? То ще прави на основание на тѣхъ распореждания, които ще се предста-

вятъ на Народното Събрание. Ако нѣма таквостъ отдѣление, кой ще се грижи за туй нѣщо?

Докладчикъ: Чете: Началникъ на земледѣлческото отдѣление 6200 лѣва. (Приема се). Старши подначалникъ 3600 лѣва. (Приема се).

ГЛАВА ВТОРА.

Веществени разноски.
Всичко 44.000 лѣва. (Приема се).

ГЛАВА ТРЕТА.

Манафовъ: Тукъ гледамъ съдържанието на личния съставъ при двореца, който се състои отъ нѣколко лица, а тукъ виждамъ едно лице. За това като зная, че има много хора при двореца, а не зная тосъ смотрителъ на двореца какво нѣщо е, предлагамъ на Народното Събрание да се унищожи.

Предсѣдателъ: Какво е мнѣнието на бюджетарната коммисия по този въпросъ?

Докладчикъ Д-ръ Цачевъ: Мнѣнието на бюджетарната коммисия е да си остане.

Предсѣдателъ: Както виждате г-да, има предложение отъ г-на Манафова, който счита излишна тази служба тукъ, и има мнѣние на коммисията: да си остане. Кое е мнѣнието на Народното Събрание въ такъвъ случай? Приема ли се за смотрителя на двореца 6000 лѣва. (Приема се).

Лазаръ Дуковъ: Сега се вотира да го има ли, или да го нѣма, а сега трѣбва да се вотира заплатата му, да ли 6000 лѣва, или 8000 лѣва.

Шивачовъ: Това се казва бошъ лафъ. Негово Високо-преосвященство каза: приема ли се за смотрителя на двореца 6000 лѣва? Нѣма тукъ 2 часа да се маеме за една такава работа.

Лазаръ Дуковъ: Трѣба г-нѣ Шивачовъ да стои близо и да слуша. Азъ чухъ, че се предложи на гласуване: трѣбва ли смотрителъ на двореца, или не трѣбва. Туй разбрахъ, когато се гласуваше и туй казахъ.

Манафовъ: Нищо не казахъ срѣщу платата на смотрителя, азъ казахъ само срѣщу лицето. Нѣ тѣй като Народното Събрание прие лицето, тогава трѣбва да се гласува, колко трѣбва да му се плати. Г-нѣ Шивачовъ твърдѣ добръ не ме е слушалъ, когато съмъ говорилъ. Лазаръ Дуковъ по-добръ ме е слушалъ.

Предсѣдателъ: Въ такъвъ случай азъ ще дамъ на гласуване заплатата на смотрителя на двореца.

М-ръ Начовичъ: Азъ чухъ добръ, Негово Преосвященство г-нѣ Предсѣдателъ предложи мнѣнието на коммисията: да се земе ли единъ чиновникъ въ Двореца съ 6,000 фр., и това се прие.

Шивачовъ: Това щѣхъ да кажа. Мнѣнието на коммисията е, да има. Нетрѣбва да сме „на трицитѣ скжпи на брашното евтини“.

Предсѣдателъ: Счита ли Народното Събрание нужно, да се гласува още еднажъ? (Несчита). Който счита да си дигне ржката. (Никой не дига).

Докл. Д-ръ Цачевъ: Освѣтление и отопление на Двореца всичко 113,000 лѣва по оправдателни документи.

Вел. Х. Ангеловъ: 110,000 ставатъ.

Единъ депутатъ: По погрѣшка се каза 113,000, защото за смотрителя бѣха турени 8000, а не 6,000 лѣва.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Заедно съ другитѣ 6,000 ставатъ 113,000 лѣва.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание за вещественни разноски . . . Думата има г-нѣ Шивачовъ.

Шивачовъ: Именно тази сума е по-глава III. Ако г-нѣ докладчикъ благоизволи да я събере, ще излѣзе 111,000 лѣва.

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание за вещественни разноски, т. е. за отопление и освѣтление на Двореца, за поправка и попълнение мебели 105,000 лѣва? (Приема се).

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:)

ГЛАВА IV.

§ 1. Съставътъ и съдържанието на окръжнитѣ служащи.

1. Окр. инженеръ 9840 лѣва.

Предсѣд.: Моля г-на докладчика да разясни отъ гдѣ произлиза тая разлика между 6,000 и 9,840 лѣва.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Произлиза отъ добавочната заплата на Софийскій окр. инженеръ. Г-нѣ Манафовъ нека държи смѣтка за добавочнитѣ.

Пресѣд.: Приема ли се за единъ окр. инженеръ . . .

М-ръ Начовичъ: Тука се предлагатъ 9 окр. инженери. Сега има само 6 такива и ще се увеличатъ съ още трима, и то ако стане нужда. Знаете

г-да, че, когато се правят постройки, ако нѣма нужното число хора да ги надзиряватъ, постройките ставатъ лоши. Този е билъ недостатѣкъ на напрежението на управлението на Общитѣ Сгради, което е захващало по-много работи, отъ колкото е имало хора. Това трѣбва за напредъ да се отбѣгне. Трѣбва да се увеличи персональтъ, а разносикитѣ да се умалятъ, та да има по строгъ надзоръ при постройките.

За това, за напредъ се предлагатъ 9 окр. инженери и единъ отъ тѣхъ е съ контрактъ. Останалитѣ се раздѣлятъ на два разряда: за 8 комисията се съгласи да направи по 5,400 лѣва, за другитѣ 4 по 4,560. И тия инженери ще се допълнятъ, когато стане нужда.

Анневъ: До колкото зная, напрежението инженерски персоналъ е билъ достатѣченъ, но неудовлетворителенъ. Сега ще се съгласимъ съ г-на Управляющия М-вото на Общитѣ Сгради и ще чакаме да видимъ, практиката какво ще ни покаже. Въ идущата сессия ще видимъ.

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:)

1. Окр. инженеръ 9,840 лѣва съ контрактъ. (Приема се).

8 инженери I разрядъ по 5,400 лѣва. Които сж въ бюджетопоекта по 6,000 лѣва.

Предсѣд. Приема ли се за 8 инженера отъ I разрядъ по 5,400 лѣва? (Приема се).

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете): 14 инженеръ-кондуктори по 3,600 лѣва.

Буровъ: Достатѣчно имъ е по 3,000 лѣва.

Шивачовъ: Това ми се чини, че сж пѣтнитѣ майстори. Ако сж тѣ, достатѣчно имъ е по 2,600 фр. Незная, какво ще каже инженерни кондуктори.

М-ръ Начовичъ: Кондукторитѣ и пикеритѣ сж субалтерни хора, подвѣдомствени на инженеритѣ и стоятъ постоянно при работитѣ. Инженеритѣ Той немогатъ стоя постоянно по пѣтицата и шоссетата. отива да ги наблюдава еднашъ или двашъ въ недѣлята и да контролира; а кондукторитѣ сж длѣжни да държатъ смѣтките по шоссетата, за постройките и пр. Зарадъ това сж необходими таквизъ лица и тѣ разбира се ще се зематъ само тамъ, дѣто ще бѣдѣтъ нуждни; на пр. въ единъ окръгъ нѣма да се прави нищо; тамъ нѣма да се назначаватъ нито кондуктори нито пикери. Въ по-много окръзи нѣма

да се правятъ постройки, а гдѣто се довършватъ постройките, кондукторитѣ ще се проваждатъ въ други окръзи. Съ една рѣчь, тѣ ще се командируватъ отъ единъ окръгъ въ другъ. Тѣ сж волнонаемни и ще се проваждатъ, дѣто стане нужно.

Дуковъ: Предлагамъ да се ненамалѣва на тѣзи хора заплатата, ако сж тѣ които сж правили Ломското шоссе, да не имъ се намалѣва заплата, но да имъ се артардиса.

Анневъ: Платата, както е предвидена въ бюджета 3600 лѣва е много. 3000 лѣва сж достатѣчни. Не сж малко пари. Тѣ сж даже много, ако останатъ тѣзи лица, които сж днесъ. Азъ видѣхъ нѣкои отъ тѣхъ да развалятъ онова, което сж направили други, и заради това голѣма облага отъ тѣхъ не може да се очаква.

Заради това ще по моля г-на Управляющия Министерството, да тури нѣкакъвъ редъ за тѣхъ, защото тѣ вмѣсто да направятъ лошитѣ работи добри, развалятъ добритѣ и ги правятъ по-лоши и по скѣпи.

М-ръ Начовичъ: Г-нъ Дуковъ иска да напада Министерството на Общитѣ сгради; но азъ ще му отговоря да припознае туй, което г-нъ Грековъ има добрината тукъ въ едно цѣло засѣданіе да разказва. Ако има да се смѣте за Ломското шоссе, то не на мене, но г-на Славейкова, който е далъ постройката на това шоссе г-ну Бѣлову.

Колкото за това което каза г-нъ Анневъ за кондукторитѣ, ще кажа, че единъ Министръ не може да познава всичкитѣ хора. Тука имаме слава Богу вѣстници, имаме рекламации при Министерството, и най-сетнѣ имаме и запитвания въ Нар. Събрание. Ако кондукторитѣ правятъ лоши работи, може да се направи запитване и да стане анкета. Азъ не зная, какъ ще бѣде възможно единъ Министръ да стане и ходи отъ мѣсто на мѣсто и да глѣда, какво правятъ тамъ хората.

Поповъ: До колкото разумѣвамъ, тѣзи хора сж онѣзи, които стоятъ на мостоветѣ на едно мѣсто и глѣдатъ, какво работятъ другитѣ. Тогава и 3000 лѣва заплата имъ е много. Тѣ сж тукашни хора и 2400 лѣва имъ сж достатѣчни.

Шивачовъ: По-преди казахъ, че не разбирамъ, какви сж тѣзи хора. Сега разбирамъ, какво ще каже кондукторъ. Тѣзи кондуктори сж потрѣбни само за правителствени работи, които се правятъ хозяйствен-

нимъ образомъ, както ги правеше г-нъ Бѣловъ; а когато работитѣ се произвеждатъ отъ частни лица, тѣ си иматъ частни свои кондуктори. Както за г-нъ Бѣловитѣ работи, тѣй сѣщо и за шосето Ловечъ — Ябланица сѣ трѣбвали такива кондуктори.

Дуковъ: Нѣмамъ нужда да се убезпокоявамъ. Нѣмамъ интересъ нито отъ г-на Бѣлова, нѣмамъ интересъ нито отъ другото нѣкого. За туй да се недокачва г-нъ Начовъ нито за него нито за Славейкова; ако тѣ двамата се нетеглятъ, то е друга работа. Азъ тамъ се немѣся. Азъ само казахъ, че ако сѣ тѣзи, които не сѣ извършили нищо за въ работа, да не имъ се дава такъва заплата. Да ли сѣ такива или иначе, г-нъ Шивачовъ като иска да се подиграва, пита за нѣкой нѣща, които знае. Другъ ли е или Бѣловъ правилъ това шосе, не казахъ, азъ просто казахъ, че ако сѣ тѣзи и тѣзи лица, не трѣбва да имъ се дава такава заплата, а не посочихъ на личности. (Гласове: Да се гласподава!)

Предсѣд: Има мнѣние . . .

Докл. Д-ръ Цачевъ: Присѣдинявамъ се къмъ мнѣнието на г-на Бурова, за 3000 лъва.

Предсѣд: Приема ли се за 14 кондуктори по 3000 лъва. (Приема се.)

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:) 14 пикера по 1500 лъва. (Приема се.)

28 Главни кантониери по 1500.

М-ръ Начовичъ: Искамъ да дамъ нѣкой обяснения върху тази точка. На всѣкъдѣ, когато се свърши едно шосе, то трѣбва да има на два на три километра человекъ, който сѣди тамъ, за да поправя, когато се развали нѣщо. Издѣлбае се нѣкоя дупка отъ дѣжда, тоя человекъ ще отиде, ще земе камънѣ, ще напълни дупката и ще набие поправеното съ едно дърво, тѣй щото за поправката на шосетата, правителството ще икономиса голѣми разноски; защото, ако по товъ начинъ не се поправятъ малкитѣ повреди по шосетата, ще станатъ по-голѣми и тѣй ще става нужно да иска правителството по 20—30,000 лъва като за нови шосета. Тукъ сѣ казани 28 главни и 150 второстепенни кантониери. Отъ тѣхъ има нужда, и отъ сега нататѣкъ ще се назначаватъ само на онѣзи шосета, които сѣ свършени. Предвиждатъ се второстепенни кантониери 150, но

може би да не се назначатъ нито 100. Тозъ кредитъ е предвиденъ само за въ случай на нужда.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Коммисията приема за 28 гл. кантониери по 1400 лъва.

Предсѣд: Приема ли се за 28 гл. кантониери по 1400 лъва? (Приема се.)

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:) 1500 кантониери по 600 лъва. (Приема се.)

§. 2. Вещественни разноски.

Канцеларски разноски 6120. (Приема се.)

За командировки по служебни дѣла 35,000 лъва. (Приема се.)

Гл. V. §. 1 Обдържание Образцовии чифликъ въ Руссе.

Ст. 1. Личний съставъ.

1. Директоръ и учителъ на година 5004 лъва.

Г-нъ М-ръ каза, че е станалъ контрактъ за 6000 лъва.

М-ръ Начовичъ: За Директоръ на това училище отъ нашитѣ Българи мжно ще намѣримъ. Влѣзълъ съмъ въ преговори съ едно знаменито лице Хърватинъ, което много врѣме се е занимавалъ като учителъ и списателъ по земледѣлието. Това лице склонява се да служи като български поданикъ, както служатъ и другитѣ български поданици, само жалованието му да бѣде 6000 лъва. Контрактъ е внесенъ въ Дър. Съвѣтъ и Дър. Съвѣтъ съ една малка разлика отъ 2—3000 фр. за въ случай че е изпроводи назадъ по-рано отъ свършването на срокътъ, остави го висящъ, за да се споразумѣмъ. Но колкото се отнася до платата му, тя отъ 6000 лъва надолу не може да бѣде, по-нагоре може да бѣде. Това лице ще бѣде съ контрактъ и жалованьето му ще бѣде около 6000 фр. и съ по-долно жалованье не вѣрвамъ да намѣримъ человекъ. Даже, ако туй лице, което е Славянинъ не доидеше, тогава не можехме да намѣримъ друго и за 12—15,000 лъва.

Предсѣд: Какво е мнѣнието на Нар. Събрание, да ли ще приеме тая сумма споредъ предложението на г-на М-ра на Финансиитѣ?

Бобошевски: Ако е съ контрактъ, тогава да остане споредъ мнѣнието на г-на М-ра; ако ли е безъ контрактъ, тогава да остане споредъ бюджетопроекта.

М-ръ Начовичъ: Съ контрактъ не е, защото не е още дошълъ; но съмъ въ преговори съ него да

дойде и ще направимъ контрактъ. Тѣй щото Нар. Събрание може да го сматра както съ контрактъ; иначе не ще можемъ да намѣримъ челоуѣкъ.

Дуковъ: Азъ съмъ съгласенъ да приемамъ тая сума, както е въ бюджета и да слѣдваме надолу. Това лице и да не е дошло, ще дойде. Ползата отъ този чифликъ всѣки знае. Да се слѣдва по надолу. Нѣма да намалимъ нищо. Просто да се чете и приема.

Поповъ: Азъ мисля, че той ще се склони за тая платка и не трѣбва да се увеличава.

М-ръ Начовичъ: Тука постоянно говорятъ, че този чифликъ не е принесълъ никаква полза. На истина отъ правителствения чифликъ въ България нѣма никаква полза; но г-нъ Дуковъ трѣбва да помни, че приказката ни не бѣше за чифлика. Тука се казва за училището, гдѣто ще додѣтъ 40—50 ученика синове на земледѣлци и ще се учатъ въ това земледѣлческо училище. Но у кого е вината, гдѣто не се отвори още това училище? Ако се бѣше отворило при първото Министерство, ползата щѣше да се види до сега.

Анневъ: Азъ моля г-на Управляющия М-вото на Общитѣ сгради, да тури порядѣкъ въ Обр. чифликъ, тѣй като до сега, както каза и г-нъ Лазаръ Дуковъ, никаква облага, нито материална, нито морална не се е видѣла отъ него. Заради това желателно е, ако г-нъ М-ръ, вмѣсто давика такива специалисти теоретици, по-добрѣ ще стане, ако падне избора върху единъ не теоретикъ но практикъ челоуѣкъ, който се е занимавалъ 10—15 год. съ туй, и тогава наистина много полесно и по сигурно може да излѣзне полза отъ този образцовъ чифликъ. Нека му се дадѣтъ не 6, а 8000 л., но да бѣде практикъ и да разбира работата си, а не теоретикъ само.

Дуковъ: Азъ зная единъ ученикъ, който като свърши земледѣлческото училище въ Европа и се върна, опроста баща си. Сега казахъ, че не съмъ нито за училище, нито за заплатата, нито за челоуѣкътъ. Най сетнѣ, азъ несъмъ противъ това и казахъ да приемаме.

М-ръ Начовичъ: Г-нъ Лазаръ Дуковъ говори за хората, които сѣ били въ Европа. Русчюкъ не е Европа, ако и да е въ Европа България. Тамъ ще сѣ земледѣлчески синове, които вече разбиратъ по нѣщо практически отъ земледѣлието. Зарадъ туй г-нъ Дуковъ не може да сравнява съ русчюскитѣ ученици оногоя,

който е свършилъ въ Европа и слѣдъ като се е върналъ опростилъ баща си. Тука ще се учатъ ученици отъ селатъ.

Предсѣдатель: Какво е мнѣнието на Нар. Събрание за директора-учителя въ образцовий чифликъ? Да ли заплатата му да остане, както е въ бюджета, или както предлага г-нъ М-ръ на Финанситѣ?

Но най напредъ ще положи на гласоподавание това, което приема комисията и ако Нар. Събрание неблаговоли да приеме мнѣнието на комисията, тогава ще се гласува мнѣнието на г-на М-ра на Финанситѣ.

М-ръ Начовичъ: Ако се неприеме сумата, която предлага комисията, т. е. 6000 лѣва, нѣма да се отвори това училище.

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание 6000 лѣва за Директоръ-учителя при образцовия чифликъ въ Руссе? (Приема се).

Докл. М-ръ Цачевъ: (Чете:)

1 Учитель за 6 мѣсеца 2004 лѣва.

Попповъ: Да разумѣемъ. Само за 6 мѣсеца ли е това училище?

М-ръ Начовичъ: Училището ще се отвори по Септемврий, но учителитѣ трѣбва да се приготвятъ още презъ Юлий, тѣй щото до края на годината ставатъ 6 мѣсеца. Отъ сега до Септемврий ще се приготви мѣсто, ще се приематъ прошения и пр. а курсътъ не може да се отвори преди да се свърши училището. Жалованието е турено на основание жалованието, което трѣбва да получаватъ и което ще получаватъ годишно за напредъ.

Предсѣдатель: Приема ли се за единъ учитель 2004 лѣва? (Приема се).

Докл. М-ръ Цачевъ: (Чете:)

1 учитель-счетоводитель 2004 л. Комисията приема сжщата сума. (Приема се).

1. Ветеринаръ-учитель за 6 мѣсеца 2004 лѣва. (Приема се).

1 Градинаръ-лозаръ за 6 мѣсеца 1200 лѣва. (Приема се).

1 Икономъ-магазинеръ за една година 2400 лѣва му сѣ достатѣчни.

Попповъ: Какво ще прави този икономъ? Нѣма да е нѣкой специалистъ или художникъ. Той само ще варди чифлика и нѣма да знае, кой знае какво нѣщо, и стигатъ му 2000 лѣва.

М-ръ Начовичъ: Този човекъ ще трѣбва да познава едно друго. ще има 50 ученика да нагле-два. Той ще се грижи за дрѣхитѣ, храната прание-то и пр. и всѣки човекъ не може да бѣде икономъ на таквъ едно учреждение. Едно Министерство, гдѣто има по-малко хора, пакъ трѣба да има икономъ.

Предсѣдателъ: Приема ли се за икономъ-мага-зинеръ 2000 лева? (Приема се).

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:) Желѣзаръ — коларъ за 6 мѣсеца 840 лева. (Приема се).

1 Пристойникъ на полскитѣ работи 1440 лева. (Приема се).

Възнаграждение на единъ священникъ за 6 мѣ-сеца 500 лева. (Приема се).

1. Лѣкаръ за 6 мѣсеца 560. " "

1. Готвачъ за година 480. " "

1. Перачка за година 360. " "

2. Пазачи за гората и мерата по 460 лева "

3. Пастири . . . " 360. " "

2. Слуги . . . " 360. " "

3. Ратаи . . . " 240. " "

Веществени разноски: Храна за 50 ученика по 60 стотинки на день, за 6 мѣсеца 5475 лева. (Приема се).

Облекло и обуца 600 лева. (Приема се).

Храна на 2 пазача, 3 пастира, 3 ратаи, 2 слуги и една перачка по 40 ст. въ день, 1606 лева. (Приема се).

Отопление и освѣтление 2000 лева. (Приема се).

За пранье, сапунъ и други 240 лева. (Приема се).

Писмени принадлежности 500 лева. (Приема се).

Учебни книги и пр. 500 лева. (Приема се).

Телеграми и посылки 300 лева. (Приема се).

За командировки по служебни дѣла 1500 лева. (Приема се).

Предсѣдателъ: Моля г-да представителитѣ, да обърнатъ внимание на това, което се чете.

Докл. Д-ръ Цачевъ: (Чете:) За учреждение на ремесленно училище 60,000 лева.

М-ръ Начовичъ: Съ радостъ видѣхъ прѣди нѣ-колко дня да се говори за насърчение индустрията въ нашата страна. Тогазъ още азъ казахъ на г-да представителитѣ, че ще искамъ да се отпусне кредитъ за постиганиято на тази дѣлъ, ако не за постига-нието, то за опитване къмъ постигане тазъ цѣль.

У насъ има много добра и стара индустрия; тя е

именно желѣзарството и дърводѣлството. По злоща-стие отъ по 40 — 50 год. насамъ, никакъвъ забѣлѣжи-теленъ успѣхъ не е направенъ, и зарадъ туй въшпа-та конкуренция убива нашата индустрия. За да се поправи туй нѣщо, моля Нар. Събрание да отпусне 60,000 лева, за да се отвори една образцова заная-тчийница около Габрово или дѣто се намѣри удо-бно мѣсто, гдѣто е сѣдалището на тази индустрия. За такъва благородна цѣль 60,000 лева не сж мно-го. За сжщата цѣль ще Ви моля, да се отпусне единъ кредитъ и за улучението на българскитѣ килими. Преди нѣколко дня узнаяхъ, че Сърбското правите-лство ще проводи килими отъ Пиротъ въ Парисъ, за да подникне тамошната индустрия. У насъ тая индустрия е доволно развита, но въ сжщото врѣме трѣба да се подѣйствува за нейното подобрене и усъвършенствование, защото фабрикантитѣ трѣба тѣй да кажа, да се съобразяватъ съ вкуса на купувачи-тѣ. При туй трѣба да се подигне нашата индустрия, и това може да стане тѣй, като отворимъ пакъ на нашатѣ килими за въ Европа. Зарадъ туй, моля да се отпусне за тая цѣль 30,000 лева.

Подиръ ще искамъ друдо нѣщо. Ще искамъ дру-ги 30000 лева, за основание въ Княжеството вино-дѣлско лвичарско училище. Въ Княжеството има хубави лозя и овоция. Това училище ще бѣде като опитъ да се отворятъ и на други мѣста подобни училища тѣй сжщо както и Русенския чифликъ, който е само за опитъ, за да се отворятъ послѣ още 10 подобни училища.

Четвърто, ще моля да отпуснете кредитъ за отва-рнянето на единъ пиленеръ въ Софийско. Тукъ бал-канитѣ сж оголени просто, и като търгне човѣкъ отъ тукъ, върви много часове безъ да срѣщне ни едно дърво. Не само тука въ Софийско, но на всѣкжде изъ България горитѣ сж въ плачевно положе-ние. По други мѣста основаватъ градини, въ които въдятъ дървета и ги продаватъ съ малка цѣна, за да ги развъжда населението и правятъ гори. Както видите, на основание на този принципъ, за тѣзи 15,000 лева, може да се каже че се даватъ вза-имообразно, защото съ време ще започнатъ да постѣпватъ назадъ, като станатъ тѣзи дървцета голѣми.

Бобчевъ: За ремесленното училище се съглася-

вамъ: а за другитѣ предложения не можемъ въ такъва късо врѣме да обмислиме. Зарадъ туй, да се ограничимъ само да рѣшимъ за ремесленото училище, но трѣба предварително да обмислимъ и да намѣримъ мѣсто. Днесъ и за него не бѣше време и трѣбваше да го оставимъ за бъдѣщата сессия. Въ такъвъ кратко време да рѣшиме такива важни работи, не е възможно.

М-ръ Начовичъ: Азъ мисля, че Нар. Събрание като знае, че такива училища сж полѣзни, не му остава друго, освѣнъ да отпусне суммата за ремесленото училище; а кждѣ да се отвори, то е работа на администрацията и на Дър. Съвѣтъ.

Поповъ: Ще моля г-на М-ра на Финанситѣ да се откаже отъ това нѣщо, защото дѣто каза той, да продаваме дървета и да печалимъ пари, не може да стане още. Нека да направимъ сега тѣзи нѣща дѣто сж съ контракти, съ които се нагълтахме. Да скашваме сега тѣхъ, а послѣ за дървета ще видимъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ се чуля на тѣзи предложения. Да бѣхъ искалъ единъ или два милиона лева, разбирамъ, щѣхъ де проумѣя скуперничеството на нашето Събрание. Но тука е една смѣшна сума. Когато за други нѣща толковъ пари отпуснахте, мисля, че за нашата индустрия и търговия сме длѣжни да отпуснемъ нѣщо повече. Тѣзи расходи сж производителни; тѣ ще произнесхъ 1000 на 100 тѣхъ.

Бобчевъ: Ние сме много галанони въ това отношение, когато е за доброто на народа, но въ такъвъ кратко врѣме не можемъ да рѣшаваме. Още 5 часа врѣме ни остава да работимъ. Зарадъ туй, това нѣщо трѣба да се обмисли, и тогава да дойдемъ до послѣдний край. Сега да рѣшимъ туй и онуй, нищо нѣма да стане.

Анневъ: Ползата отъ отварянието на това училище зная и можехъ да го отдѣлимъ, но за сега по-добрѣ е, да се ограничимъ, както каза г-нъ предговорившии, само на ремесленното училище. Колкото за овощарското и винодѣлското, отъ тѣхъ може да се очаква полза; но както се каза, да рѣшимъ и едното и другото, ще пресилимъ духа на нашия народъ и съвсѣмъ противното ще излѣзе. Тѣзи работи трѣба да ставатъ постѣпно, а не изведнажъ. Отъ пресилена работа не може да се очаква добро слѣдствие.

М-ръ Начовичъ: Съ приеманието на тѣзи точки, ще направимъ най-доброто нѣщо за страната, и и-

менно за отпушаннето на тозъ кредитъ ще ви похвалять.

Предсѣдатель: Какво е мнѣнието на Нар. Събрание за учреждението на ремесленното училище? Който не приема да се отпуснатъ 60,000 лева за отварянието на едно ремесленно училище, да си дигне ржката. (Никой недигна). Приема се.

М-ръ Начовичъ: Моля Нар. Събрание, да приеме и тѣзи сумми. Азъ когато се натоварихъ съ туй Министерство, още тогазъ казахъ, че ще искамъ като възнаграждение за тозъ особенъ трудъ, да ми се даватъ баремъ срѣдства да работя; вие ще направите добро на България, ако отпуснете тая сума.

Бобчевъ: Виждаме г-на Министра, че е прилѣжателенъ, но молимъ го нека и той, понеже сега е влѣзналъ въ общитѣ Сгради, нека да се приготви по-добрѣ и тогава да можемъ и ний по-съзнателно да се располагаме. Въ такъвъ кратко време е невъзможно да се турятъ въ дѣйствию толковъ работи.

М-ръ Начевъ: Имате право, че за Общитѣ Сгради не съмъ приготвенъ, и за туй има специалисти; но за тѣзи работи съмъ приготвенъ, и ви моля да се приематъ, съ което ще направите най-добро впечатление въ България.

Докл. Д-ръ Пачевъ: Какво ни се иска отъ г-на Министра на Търговията и Землѣдѣлието. Искане ни 30,000 фр. за такъва, за усъвършенствуване на индустрията, която у насъ сѣществува. Мога да кажа, че съ тѣзи 30,000 фр. ще се усъвършенствува нашата идустрия и нашитѣ килими и паяци, които нашата войска купува отъ вънъ. Какво се иска още? 30,000 лева. За какво? За отваряние на винодѣлско и овощарско училище. Колко пари влизатъ въ Кюстендилскій окръгъ само отъ овощия? — Повече отъ единъ милионъ гроша. (Единъ гласъ: Доволно!) Добрѣ.

Бобчевъ: Зная, г-да представители, зная че всичко е нужно; зная че трѣбва лозарската индустрия да се усъвършенствува, че трѣбва да се усъвършенствуватъ всичкитѣ работи, но въ едно кратко време не може да се направи всичко. Единъ челоуѣкъ, който ще направи къща за 2,000 лири, може ли да я направи изведнажъ? — Не може. Заради това, моля да се обърне внимание върху тѣзи нѣща, и да се не приематъ тѣхъ изведнажъ.

Анневъ: Ще възразя на г-на д-ра Цачева и ще си позволя да му кажа, че той нѣма право да говори отъ страна на комисията и да се присъединява къмъ мнѣнието на г-на М-ра на Финансиитѣ. Той не е компетентенъ за такива работи. Ако бѣше за медицина, разбирамъ, но туй е земледѣлие и винодѣлие и съвършено е некомпетентенъ да се произнася върху такива нѣща.

Д-ръ Цачевъ: Крайно съжалявамъ, че г-нъ Анневъ си позволява съ такива изражения на моето възпитание; но моето докторско образование не ми позволява да отговоря на г-на Аннева.

Бобчевъ: Понеже отпуснахме тазъ сума за ремесленното училище, тогава трѣбва да се размисли, дѣ ще се отвори, или можемъ да възложимъ тая грижа на Дър. Съвѣтъ. Трѣбва да размислимъ и узнаемъ мѣстото, дѣ е по-удобно.

Предсѣд. Моля г-на докладчика да слѣдва. (Анневъ: Искамъ думата за лична защита). Г-нъ Анневъ има думата за лична защита.

Анневъ: Г-нъ Цачевъ, или докладчикътъ на бюджетарната комисия ме нападна като казахъ, че не е компетентенъ да се произнася върху земледѣлчески работи; азъ напротивъ, уцѣнявамъ „високото“ му образование, особено по своитѣ специални познания. Разбира се, всѣки чловѣкъ, не е училъ медицинската наука и патологическата анатомия на овчи кадаври.

Д-ръ Цачевъ: За лична защита искамъ думата.

Предсѣд. Г-нъ д-ръ Цачевъ иска думата за лична защита. (Гласове: На дневний редъ!)

Шивачовъ: Тукъ не е сѣдилище!

Докл. Д-ръ Цачевъ: Икамъ г-да представители, да се защитя. То е само това: (Гласове: На дневний редъ!) Искамъ да кажа само такова, че това, което произнесе г-нъ Анневъ, може да го произнесе единъ човѣкъ както г-на Аннева въ едно Нар. Събрание. Само единъ г-нъ Анневъ може да произнася такива нѣща. Само той (Гласове: На дневний редъ!)

(Чете):

ГЛАВА VII

Постройки.

Ст. 1. Постройки и поддържане старитѣ шоссета и мостове 600,000 лъва.

Суммата която фигурира тука отъ 500,000 фр. е распределѣна по слѣдующий начинъ:

Поправка на мостовѣтъ въ 14 окръжия по 25,000 лъва 350,000

Бобчевъ: Тази сума

Докл. Д-ръ Цачевъ: Казахъ: предвидената въ бюджета сума е распределѣна. Г-нъ Бобчевъ да има търпение малко нѣщо. Тя е распределѣна по слѣдующий начинъ:

1. Поправки на мостовѣтъ въ 14 окр. по 25,000 = 350,000 лъва.

2. Поправки на шоссетата въ 14 окр. по 25,000 = 350,000.

3. Поправка на военнитѣ здания — сума, която ще се пренесе отъ бюджета на Военното Министерство въ М-вото на Общитѣ Сгради — фигурира 120,000 лъва.

Бобчевъ: Тазъ сума отъ 600,000 фр. за поправка и поддържане стари мостове и шоссета и Чл. IV за нови постройки 800,000 лъва да се съедини на едно и да станатъ 1,400,000 лъва, които да се распределѣятъ между 14 окръга споредъ тѣхната величина и нужда. Азъ обръщамъ вниманието на г-да представителитѣ, да видятъ какъ стои тази сума, а не да туримъ за постройки на мостове и шоссета толкова хиляди лъва и послѣ да се разсипятъ само въ единъ окръгъ. Трѣба да се даде и на другитѣ окръжи, и за това тая сума трѣба да се распределѣи.

Поповъ: Не разбирамъ за туй, за поправката на вехтитѣ шоссета, населението въ Варненский окръгъ, само излиза да си поправа шоссетата. Сега, защо се отпусчатъ тѣзи пари, не зная. Ако е за мостове, то е другъ въпросъ, но ако е за шоссета, то е друга работа.

Шивачовъ: До колкото помня, всичкитѣ г-да представители се съгласиха, щото общата сума да се распределѣи на всѣки окръгъ, и окръгътъ, ако му недостигнатъ, може да прибави нѣщо и отъ себе си. Колкото за Софийския окръгъ, той е толкозъ изхарчилъ, щото сега за него можемъ да не отпусчаме; Но най-сетнѣ нека се отпусчатъ и за него, и ако му трѣбать повече, да си харчи самъ. Тогава 1,350,000 лъва да се раздѣлятъ съразмѣрно между 14 окръга и да се опредѣли суммата за всѣко окръжие.

Докл. Д-ръ Пачевъ: Предложението, което прави г-нъ Шивачовъ, е нѣщо невъзможно; защото за да разпрѣделимъ тая сума на окръжитѣ, трѣба по-напредъ да се знае, кой окръгъ, какви нужди има. Но тъй като Министерството на Общитѣ Сгради нѣма предвидено, какви нужди има всѣко окръжие, заради това е сподѣлено за всѣки окръгъ едно на друго по 25,000 лъва.

Бошняковъ: Помните, г-да представители, че преди нѣколко седмици, когато се тълкуваше за поправкитѣ на шосетата въ Софийското окръжие, видѣхме нѣколко милиона лъва израсходвани само за Софийскитѣ окръгъ, нѣщо което азъ и всички приехме и се съгласихме да не става вече въ бъдеще; и тогава бѣше се предложило едно мнѣние, щото, когато ще се глѣда бюджетътъ за Общитѣ Сгради, да се раздѣли суммата между 14 окръжия, понеже цѣлото население отъ Българското Княжество дава даждия, за да му се поправятъ шосетата и мостовѣтѣ и да ставатъ лѣсно съобщенията. Тука, г-да, има прошения отъ разни мѣста, съ които населението проси, да му се направятъ улѣснения на съобщенията. Такива прошения сж постѣпили може би и въ М-вото на Общитѣ Сгради, които г-нъ Д-ръ Пачевъ не знае, или ако знае, неможе да се увѣри. Азъ би молилъ г-да представителитѣ, да се съгласятъ, щото тазъ сума 600,000 лъва, както и онази 800,000, да се възложи на правителството, да я разпредѣли по числеността и нуждитѣ на населението въ окръжията. Всѣки окръженъ съвѣтъ ще покаже нуждитѣ на неговия окръгъ и на много мостове, които се правятъ хозайственимъ образувъ, при които населението е задължено да работи, ще се прекратятъ злоупотребленията. Суммата, която се отпуска за мостовѣтѣ, да се остави тоже на разположение на Министерството, но съ условие, че тя ще се разпредѣли споредъ нуждитѣ на населението, спрямо числеността на всѣки окръгъ. По този видъ окр. съвѣти като знаятъ това, ще изискватъ чрезъ Министра, колкото трѣба, и правителството ще отпусне. Тогава само не ще може да се повтаря онова, което е ставало до сега, гдѣто сж се израсходвали огромни милиони само за Софийскитѣ Окръгъ. Отъ сега нататъкъ трѣба всѣки, който дава, да се възизграждава. Тая система е била отъ времето на окупацията въ 1879—80 год. А сетнѣ

като се отвори бившето Строително Отдѣление, много неправилности станалъ.

Моето мнѣние е това и вѣрвамъ, че ще се съгласите.

М-ръ Начовичъ: Министерството на Общитѣ Сгради вече е изработило единъ законно-проектъ за шосетата въ България и този законопроектъ се вне-се въ Държ. Съвѣтъ и въ кжсо време ще се утвърди. Въ този законопроектъ се предвиждатъ правителствениитѣ шосета, които ще минуватъ презъ нѣколко окръжия. Сега не разбирамъ, какъ е възможно да се разпредѣли тая сума между окръжия, презъ които може би не минуватъ правителствени шосета. По този законопроектъ, който моя предшественникъ изработи, шосетата се дѣлятъ на правителствени, окръжни и между-селски. Правителствени сж тѣзи, за които ще се грижи правителството, окръжни онѣзи, за които ще се грижатъ окръжията, и между-селски онѣзи, за подържанieto на които ще се грижатъ самитѣ села, отъ едно село до друго. Тѣй щото, азъ мисля, за да се не побърка работата, да приемемъ предложението, щото тазъ сума да се разпредѣли на окръжитѣ; но представете си, че презъ единъ окръгъ правит. шосе не минува и нѣма шосе, какво трѣбва да му се даде? Заради туй да се остави тая сума на разположението на правителството, както се каза, и Министерството по възможности ще глѣда да удовлетвори нуждитѣ на цѣлото Княжество.

Бобчевъ: Искамъ думата.

Буровъ: Исканъ да кажа това което каза г-нъ Бошняковъ, че суммитѣ, които се предвиждатъ въ бюджета, да се отпуснатъ, но да се разпредѣлятъ съ-размѣрно между окръжитѣ, като се земе предъ видъ числеността на населението. Това да го направи г-нъ М-ръ на Общитѣ Сгради.

Шивачовъ: Азъ съмъ напълно съгласенъ съ възгледовѣтѣ или мнѣнието на г-на Бошнякова, само да се не каже „споредъ нуждитѣ“; защото ако се каже споредъ нуждитѣ, нѣма никакво улучшение да стане. Именно азъ съмъ съгласенъ да се отпуснатъ на Министерството 1.350,000 лъва, но да се разпредѣлятъ по числеността на населението. Всѣка сума, както се пада на единъ окръгъ, да се харчи за нуждитѣ на този окръгъ; за постройката на шосетата мостовѣтѣ и такъ далѣе. Това е единст-

венното сръдство, по което съмъ съгласенъ да се распредѣли суммата, и вѣрвамъ че ще приемете това предложение. (Гласове: Съгласни!)

М-ръ Начовичъ: Тая сума, за която предлагате да се распредѣли на различнитѣ окръжия, тя е 1,400,000 лъва. Като се раздѣли тя на 14 окръжия, падатъ се по 100,000 лъва. Едно шосе при най добри условия не може да стане по-евтино отъ 20,000 фр. километръ. Като вземемъ 100,000 лъва и ги раздѣлимъ на километри, ще намѣримъ, че само по 5 километра ще направи всѣки окръгъ, колкото отъ тукъ до Бали-Ефенди, и толковъ даже не може да стане, защото отъ тукъ до Бали-Ефенди има 8 километра. Сирѣчь, въ всѣки окръгъ съ 100,000 лъва ще се направи шосе, колкото отъ тукъ до фабриката, дѣто падна комина. И азъ тогава не зная, каква полза ще има, когато нѣмаме нито главата нито краката. Туй распредѣление е невъзможно! Освѣнъ туй, съ тази сума ще се правятъ и мостовѣтъ; а най ефтиния мостъ не може да стане отъ 40,000 фр. по-долу, тогава какво ще може да стане съ 100,000 фр. въ единъ окръгъ? — Ако се случи мѣстото планинисто, тогава нито половина километръ не може да се направи съ такъва сума.

Анневъ: Наистина, распределението, което направи г-нъ докладчикътъ, е равномерно и справедливо, защото се полага на всѣко окръжие по нѣщо: но трѣба да се остави свободна ржката на Управляющия Министерството, щото това распредѣление да се направи, както слѣдва. Да се направятъ нѣкои нови шосета и да се поправятъ старитѣ. Има обаче окръжи, въ които нищо не е направено до сега. За туй, съгласенъ съмъ съ нѣкои отъ предговорившитѣ, които казаха, че трѣба да се остави Министра съ свободна ржака.

Тука му е врѣмето и мѣстото да се повърнемъ и си припомнимъ думитѣ на г-на Бошнакова, докладчикъ на прошетарната коммисия, когато бѣшедумата за грамадитѣ сумми израсхотвани за шосетата и мостовѣтъ въ Софийското окръжие. Тогава бившето управление е глѣдало съ окоето на мащихата на другитѣ окръжи, които въ търговско отношение стоятъ много по-високо отъ тукашнитѣ, за който абсолютната частъ отъ нашитѣ доходи сж израсходвани.

Немога да дамъ подобри свѣдения, освѣнъ за окръгътъ, отъ дѣто съмъ избранъ за представителъ,

именно за Свищовскитѣ окръгъ. Азъ въ едно отъ миналитѣ засѣдания говорихъ за значението на Свищовъ отъ точка зрѣния на търговията, земледѣлието и пр. Сега ще напомня, че градъ Свищовъ, който е свързанъ съ много окръжи, земеделчески и търговски, като напр. съ Ловечъ, Плѣвенъ, Търново, Габрово, Казанлъкъ, Севлиево и цѣла Тракия, тѣ иматъ прями сношения съ Европа презъ Свищовъ, прекарватъ своитѣ вносни и износни стоки презъ Свищовъ; но това да оставимъ на страна. Свищовъ е депозитенъ магазинъ на вносни и износни стоки и отъ България и Тракия. Но знаете ли, че за подобрието комуникацията на тозъ окръгъ почти нищо не е направено? Направили сж се само нѣколко малки мостове и разбира се нищо повече.

Зарадъ туй, ще моля Г-нъ Управляющия М-вото, че като съмъ съгласенъ да има свободна ржката сж, да обърне внимание на комуникацията съ Сливенъ — Плевенъ — Ловечъ — Свищовъ — Търново, гдѣто пжтищата сж въ много лошо състояние. Освѣнъ това, по причина на лошитѣ съобщения, често кириитѣ ставатъ скжпи, и тая разлика се плаща отъ бѣдното население; защото, ако единъ търговецъ отъ Търново по причина на кирията плаща 10 или 15% по-скжпо, това излиза пакъ отъ населението, защото иначе то, ако пжтищата бѣха добри, щѣше да купува стокитѣ съ 1015% по ефтини.

Въ заключение имамъ честъ да съобща на Нар. Събрание, че като се обърне внимание на тѣзи окръжи, които много по-много сж развити по търговията и индустрията, ще има голѣма полза; защото, както имамъ честъта и другъ пътъ да кажа, търговията е единъ отъ най-важитѣ фактори за образуванието и процвѣтяванието на нашия народъ. Заради това, вѣрвамъ, че г-нъ Управляющия ще направи всичко потрѣбно за подобрието на съобщенията.

Бошнаковъ: Незная; какъ се е и какво се е правило въ Софийскитѣ окръгъ, но зная, че за другитѣ окръжи въ турско врѣме повече може да се е направило, а послѣ освобождението правителството трърдѣ малко и направило. Пжтътъ за Кесарово — Търново — Османъ-пазаръ; тѣй сжщо другата линия Павликанъ — Търново — Раховица; и третата, линия Севлиево — Габрово, трѣба да помогне правителството. За поправката на горнитѣ пжтища

нашето население е било задължено да помага, което въ тукашния Шопландски окръгъ не е съществувало. Неможе за напредъ да се позволи, само на едно мѣсто да се харчатъ паритѣ. Повинността ако е обща, и тѣжестъта трѣба да е обща, и за това, азъ предлагамъ, щото паритѣ да се разпредѣляватъ споредъ численността на населението. Може да се възложи на г-на Управляющия Общитѣ Сгради, въ онѣзи мѣста, дѣто населението е малко, трѣба правителството да ги подпомага; но въ всѣки случай, да глѣда да разпрѣля суммитѣ. Туй е моето мнѣние.

М-ръ Грековъ: Г-да! Мнѣ е чудно, какъ могатъ да се предлагатъ нѣща, които никакъ не сж практически. Питамъ Ви сега, какъ може да се разпредѣли равномѣрно суммата на всичкитѣ окръзи, когато нѣма да стигне нито за единъ, нито за другия, нито за третия? Ако да сж равномѣрни шосетата, или ако трѣбваше само да се поддържатъ, тогава споредъ предложението могатъ да се отпуснатъ равномѣрни сумми за поддържанието, но тука се касае за направата на шосетата. Какъ можете да искате сега съ 1,300,000 фр. като се раздѣлятъ на 14 дѣла, да направиме шосетата въ всичкитѣ окръзи. Че най-напредъ, шосетата, които има да се правятъ, съ 1,300,000 лъва неможатъ да се направятъ. Дѣто се каза, че се е исхарчило за столицата повече; най-сетнѣ правителството е харчило и то за ползата на цѣлия народъ. Хора се стичатъ въ столицата отъ всичкитѣ страни и разбира се, трѣба да се направи по възможно дохожданието имъ въ столицата. Тука сж работитѣ, които всѣки чловѣкъ отъ първо вижда. Че да земемъ да раздѣлимъ 1,300,000 лъва на 14 округа, ще дадѣтъ по 90,000 лъва, всѣки разбира, че нищо не може да се направи, защото нито единъ, нито другъ окръгъ ще може да се ползува. Много по-добрѣ е, ако се направи разпредѣление на шосетата, които трѣба да станатъ, да се правятъ малко по малко: тази година едно, дъ година друго, трѣтата трето и т. н. т., и само тогава ще се постигне цѣлтъ, която синца желаемъ, щото цѣла България ще бѣде свързана и презъ всичкитѣ ѣ части ще миуватъ добрѣ устроени пѣтища, които ще улесняватъ търговията и съобщенията между населението. Съ врѣме ще се свързатъ, не само градоветѣ но и селата. Но да искате, съ тѣзи пари да

ощастливите 14 окр. не е възможно. Заради туй ви моля най-настойтелно, да не приемате мнѣнието на г-на Бошнакова; защото съ него нѣма да има другъ резултатъ освѣнъ да свържете рѣдетѣ на М-вото. По-добрѣ, заличете суммата да нѣма съвсѣмъ, отъ колкото да я расредѣляте и да туряте въ невъзможность правителството да извърши нѣщо.

Бошнаковъ: Моля г-на Грекова да се не сърди, когато съмъ казалъ да се разпредѣли суммата, защото на всички вече е извѣстно, че до сега суммитѣ по Общитѣ Сгради сж се изживявали безконтролно, безотчетно. За въ бѣдѣще всѣки окръгъ трѣбва да си има една сума, распредѣлението на която да се възложи на окр. съвѣти. А тамъ, дѣто има нужда, може да се отпуща повече. Това до сега не е ставало, но отъ сега нататкъ трѣбва да става. (Гласове: Съгласни.)

Азъ повтарямъ, че трѣбва да се възложи на управляющия М-вото на Общ. Сгради, щото поне половината отъ тази сума да се отпуща на разнитѣ окръжия споредъ численността на населението, а другитѣ сумми да се харчатъ за постройки тамъ, гдѣто е нужно. Врѣмето е късо, да вотираме.

Шивачовъ: Г-нъ Бошнаковъ каза, дѣто е нужно. Азъ поддържамъ, да се разпредѣли тая сума именно и да се гласува така:

Гл. IV. 800,000 лъва, и другитѣ 700,000 лъва, сичко 1,500,000. По моето мнѣние да се распредѣли тая сума на 14 окръга споредъ численность на населението. А гдѣто нѣматъ нужда, да имъ се дава само помощъ. Заради това, да се приеме тѣй. Колкото за мостоветѣ, трѣбва да се разпредѣлятъ паритѣ, колкото трѣбва. Тази сума да се намали и да се не харчатъ тѣзи пари, както до сега. Ако се остави, както е било, то ще бѣде, както напредѣ. Ако бѣхме стояли на думата, и ад сме постоянни, щеше да се избрише тази сума. Но като се подигналъ този въпросъ, азъ се ограничавамъ, тази сума да бѣде по-малка, и ако се расподѣли, да се распредѣли само на мостове, а не на шосетата. Тѣзи населението си ги прави само. И азъ моля да се прекратятъ тѣзи разисквания. Нѣма да пропадне свѣта, нека отпуснемъ тази сума, да си идемъ. Поблѣхмѣ тукъ, и туй здание ни изѣде. Да отпуснемъ милионъ франка, дѣто щете да е, но да преминемъ нататкъ.

Попповъ: Азъ съмъ съгласенъ съ думитѣ на г-на Бошнакова и Дукова, да се намали тази сума. Намъ ни трѣбва да направимъ мостове, гдѣто твърдѣ се нуждаемъ, а населението е навикнало да прави пѣтища само. Ако разпредѣлимъ тѣзи пари по окрѣзи, то ви увѣрявамъ, че ще имаме и пѣтища, и мостове. Другояче нече имаме нито пари, нито пѣтища. Тука гледаме, че сѣ правили пѣтища инженери французи, англизии, и тѣ неизгѣдѣтъ на нищо. Отъ Араба Конакъ не се вижда нито камикъ, и казано, че на шосето тамъ били похарчени милиони. Нека се разпредѣлятъ тѣзи пари; нашитѣ окрѣжни съвѣти сѣ спистливи, и ще имаме и пари въ касата, и шосета ще бѣдѣтъ подобри.

Предсѣдателъ: Моля г-на докладчика, на какво е мнѣние комисията по този въпросъ?

ГЛАВА VII

Докл. Д-ръ Цачевъ: Поправка на мостове по 25000 л. на сѣки окрѣгъ; въ 14 окрѣга = 350000 л. 2) поправка на шосета по 25000 лѣва за 14 окрѣга = 350000 лѣва 3): 121000 лѣва за поправки на военитѣ здания.

За допращане Софийска класическа гимназия 50000 лѣва.

За поправки на правителствени здания 100,000 л.

За софийска I класна болница и лудница 500000 л.

Шивачовъ: Тѣй като моето предложение се отнася до първитѣ статии, да се предложи на Нар. Сѣбрание; и ако не го приеме, ще може да се тури на гласуване предложението на г-на Бошнакова.

Докладчикъ: (Чете):

ГЛАВА VII

Постройки и поправки на мостове въ 14 окрѣзи по 25000 лѣва = 350000 л. (Неприема се).

2). Поправка на шосета въ 14 окрѣзи по 25000 лѣва = 350,000 лѣва. (Неприема се).

Предсѣдателъ: Има слѣдъ това предложението на г-на Бошнакова. Моля г-на Бошнакова да го прочете.

Шивачовъ: Моето предложение е тука; „За поправки и подѣржане стари мостове 750,000 лѣва.

Забелѣжка: Тази сума се разпредѣля отъ г-на М-стра на Обществени Сгради споредъ числеността на всѣки окрѣгъ“.

Или: „между 14 окрѣзи споредъ числеността на населението. За сѣвка една частъ на окрѣга да се харчи

по разпорѣжението на принадлежащия Окрѣжний Съвѣтъ.

Предсѣдателъ: Това е и предложението на г-на Бошнакова.

М-ръ Начевичъ: Тогази Министерството да се затвори.

Докл. Д-ръ Цачевъ: Тука има едно нѣщо, което не разбирамъ: казва се, тѣзи пари да се харчатъ отъ Окрѣжнитѣ Съвѣти. Тогава защо има нужда отъ М-ство на Общитѣ гради? Да го унищожимъ.

Д-ръ Цачевичъ: Да ви дамъ единъ примѣръ, какъ контролиратъ градскитѣ и окрѣжнитѣ съвѣти постройкитѣ. Въ Търново се прави болница и гимназия, които наглеждаха и работитѣ водѣше градския и окрѣжний съвѣти. Похарчиха се 200,000 фр; и зданието се вече срутило, тия пари сѣ изхвърлени просто. Нека да кажатъ онѣзи г-да, които сѣ ходили въ Търново, дали не е тѣй, и такива примѣри могъ да ви дамъ много.

Шивачовъ: Може би, че формулиранieto ми не е вѣрно. Но моето желание е, щото сѣки окрѣгъ да има една опредѣлена частъ за поправление на мостове, която се отпуска отъ тѣзи 750,000 лѣва, Работа е, щото суммата, опредѣлена за единъ окрѣгъ да не може да се харчи въ другъ окрѣгъ, а само за сѣщитѣ окрѣгъ да се употрѣби. Г-нъ М-ръ на Финанситѣ да го формулира, както желае, и управлението на Общитѣ Сгради може да има контролъ.

Манафовъ: Азъ немогъ да се съглася съ г-на Шивачова и Бошнакова; именно въ това, защото въ нѣкой окрѣгъ се съсредоточаватъ твърдѣ много шосета, и този окрѣгъ има грамадни нужди. За това, ако земемъ отдалечни окрѣзи, то едвамъ преминватъ тамо 300 или 1000 кола въ годината, когато другитѣ главни пѣтища постоянно сѣ пълни съ кола и конѣе, и тогива мостоветѣ се съсипватъ твърдѣ скоро и често трѣбва да се поправятъ; трѣбва да има единъ фондъ М-ството въ рѣцѣ, и по представлението на окрѣжнитѣ съвѣти да ги поправа. Другояче съ предложението, което се представлява тука, ще развалимъ готови мостове, и нече бѣдемъ въ състояние да ги подѣржаме. На пр. въ Търновскій окрѣгъ се съсредоточаватъ пѣтища: отъ Свищовъ, Русчукъ, Габрово, Раховица, Елена, Лѣсковецъ, съ които се централизиратъ всичкитѣ тѣзи малки градове. Ние виждаме, че тамо сѣки часъ се развалятъ мостоветѣ.

Въ кюстендилския окръг пакъ съобщенията не сж твърдѣ улеснени; единъ мостъ може да трае тамо 10—15 години, когато въ другитѣ окръзи се изискватъ сѣки 4—5 години поправки. Слѣдователно такава съразмѣрно распредѣление нѣма да отговаря на дѣйствителнитѣ нужди на населението, които се удовлетворяватъ, когато пѣтища се турятъ въ добъръ редъ.

За това предлагамъ, тази сума да се остави на М-ството на Обществения Сгради и по нужда на окръга да отпуска тѣзи пари. (Съгласие).

Велко Джоновъ: Г-да, азъ мисля, щото онова което предлага г-нъ Шивачовъ, не е справедливо. Има да се поправятъ пѣтища въ Видински окръгъ. Тамъ има пѣтища отъ Пиротъ, презъ свети Никола и Бѣлоградчикъ. Има тамо 32 моста, които сж тѣй развалени, че человекъ пѣшакъ неможе да мине и тѣ сж пѣтища, гдѣто кола постоянно минуватъ отъ Сърбия. Тѣй сжщо отъ свети Никола къмъ Ломъ-Паланка не сж поправени мостове. Съ 25,000 лѣва какво ще направиме съ тѣхъ? Неможе съ тѣхъ да се направи нито единъ мостъ. Отъ Видинъ до Ломъ нѣма тоже шосе, и отъ тамъ върви главния пѣтъ именно зимовска и человекъ неможе да мине съ кола, както трѣбва. За това да се приеме както каза г-нъ Министеръ.

Шивачовъ: Ако се казва по нужда, тогава само за Софийски окръгъ нестгятъ тѣзи 750,000 лѣва, и за другитѣ окръга неостава нито 5 пари. Моето предложение е по-добро, да се земе числеността на население за основа.

Ако правителството иска да има особени фондове за допълнение, това е другъ въпросъ.

Моето собствено желание, както и на г-да представителитѣ по въпроса за строителното отдѣление е, да се даде гаранция, че тѣзи пари ще се харчатъ равномерно за всичкитѣ окръзи.

Геровъ: Ако се приеме предложението на г-на Шивачова, то ще стане голѣма несправедливостъ. Именно миналата година въ нѣкои окръзи се направиха мостове и шосета. А сега има нужда за нѣкои мостове; както въ Радомирски и Врачански окръзи. На пѣтя отъ Орхание за Враца има нужда за единъ мостъ презъ Искѣра, гдѣто сѣка година отъ нѣколко души хора получихме прошения за това. И ако се даде 100,000 лѣва на Врачански окръгъ,

то може и трѣба да се направятъ тѣзи два моста, и ще престанатъ да се давятъ хора, както до сега. На едни окръзи, се направиха мостоветѣ, и шосетата и съ туй имъ се направи едно благодѣяние. Ний ще онеправдаемъ другитѣ окръзи, въ които не се е направило нищо. За това настоявамъ, да се отблъсне предложението на г-на Шивачова, а да се приеме предложението на г-на Министра, и гдѣто се вижда за нужно, тамъ само да се прави.

Лазаръ Дуковъ: Азъ се съгласявамъ съ г-на Шивачова и Бошнакова, че тѣзи пари да не се отпускатъ за шосета а само на мостоветѣ. Тѣзи пари ако се отпуснатъ на окръзи, тамъ ще се намѣратъ хора, които могатъ да направятъ тѣзи мостове, както ги правихме до сега; а не както въ София, гдѣто пѣтища ги правили а тѣ вече паднали. Г-нъ М-ръ на Финанситѣ каза, че въ Търново болницата е вече паднала; виждаме и въ това здание, че мазилката се е вече напукала. Ако ще отпуснемъ 5 милиона за тѣзи шосета и мостове, то пакъ ще бѣде сжщото. Защото ако пропаднемъ, то ще пропаднемъ отъ тѣзи шосета и мостове. Азъ направихъ своето предложение и да свършимъ сѣко разискване, и да пристѣпимъ по нататѣкъ. Н. Събрание е свободно да отпусне колкото иска. Виждате, че има натискъ . . . (Шумъ. Гласове: Не е така!)

Предсѣдателъ: Забѣлеждамъ на г-ни Дукова, че натискъ нѣма.

Буровъ: Азъ съмъ на мнѣние, да се умали числото на 1 милионъ фр. и, както казахъ, да се раздѣли на сѣки окръгъ споредъ населението. Да направимъ единъ опитъ за тази година, не го правимъ за вѣчно. Тука се похарчиха толкосъ милиона франкове и виждаме какво е излѣзло отъ това. Заради това желая, да се даде на вотирание.

М-ръ Начевичъ: Постоянно се говори, че харчили милиони, и че нищо не се видѣло. Азъ бихъ желалъ отъ Габрово да се прави пѣтъ за Шишка, и да се даде на окр. съвѣтъ 100000 фр., както предлага г-нъ Шивачовъ; и да видимъ какво щеше да направятъ съ тии 100,000 фр. Ако нѣмаше това шосе готово, то и да се даде 1 милионъ, и 2 милиона фр. да видимъ какво ще да направятъ.

Въ планини, г-да както сж нашитѣ, единъ километръ шосе, струва 2—3 и 400,000 лѣва, и то го

показывать опыти правени на сѣкхдѣ. Въ Влашко ставатъ шоссета и съ 20,000 лва 1 километръ, въ тѣх-нитѣ равнища. Но въ България немогътъ да ставатъ, защото нашата земля е планиниста. Ако ще разпредѣлимъ тѣзи пари на окрѣзи, то нѣма да имаме никакви шоссета.

Шивачовъ: Предлагамъ за 5 минути отиди.

Предс.: За 5 минути отпускъ.

(Послѣ распускъ).

Предсѣдатель: Засѣданието се открива изново.

Шивачовъ: Понеже отъ разнитѣ мнѣния, които се размѣниха, се видѣ, че въ нѣкои окрѣзи има голѣма нужда отъ шоссета, мисля да стане 700,000 лва по 13 окрѣзи да се отпускатъ споредъ числеността на населението. 400,000 лва на правителството се отпускатъ, за да отпуща въ случай на нужда на тѣзи окрѣзи, а 100,000 лва, исключительно за Соф. окрѣгъ. Цѣлото число възлиза на 1,200,000 лва. (Гласове: Съгласно).

Предсѣдатель: Които не приема това предложение на г-на Шивачова, да си дигне ръката. (Никой). Значи прието.

Докл. Цачевъ: (Чете): Ст. II. Поправка на военнитѣ здания 121,000.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: Г-да представи-тели! Эти 121,000 находятся также въ момъ бюджетѣ. Прошу обсудить за это тогда, когда дойdetъ изучаваніе объ моимъ бюджетѣ. (Прието).

Предсѣдатель: Приема ли се предложението на г-на Военна Министръ? (Приема се).

Шивачовъ: Трѣба да се разберемъ. Тѣй като тѣзи сумма, както ви е извѣстно я има въ Министерството на Общитѣ Сгради, трѣба да мине тукъ. Трѣба да се свърши единъ бюджетъ и да минемъ къмъ други.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: При устройствѣ Министерства общественныхъ дѣлъ било прѣдположено, что бы всѣ новыя постройки производились отъ Министерства Общихъ сградъ, и изъ бюджета Военнаго М-стра были исключени вси прѣдложенія новыхъ постройкахъ. А тутъ прѣдложение о ремонтахъ работъ существующихъ казармъ. Я думаю, что лучше эту сумму оставить въ Военномъ Министерствѣ, потому что Военное М-ство лучше и дешевле можетъ сдѣлать только маленькія ремонты работъ въ своихъ казармахъ, чемъ другое вѣдомство.

Военное М-ство имѣетъ въ своихъ рукахъ рабочихъ, которыхъ можно употребить для малыхъ ремонтъ; но другое М-ство не можетъ пользоваться рабочими, стоящихъ въ войскахъ, потому и ремонтъ работъ выходитъ несомнѣнно дороже. И кромѣ того, внимательство другаго вѣдомства въ такихъ дѣлѣ ремонты казармъ, приводить къ нежелательнымъ преніямъ; и войски не довольны произведеними работами будутъ жаловаться, и вообще могутъ быть неприятности. Потому я прошу чтобъ эта сумма осталась въ Военномъ Министерствѣ, такъ какъ ремонты работъ могутъ дешевле произвестись, и воторыхъ, что такое внимательство постоянныхъ вѣдомствъ будетъ вредно. Но всѣ новыя постройки будетъ производить М-ство Общ. Сградъ, а нѣтъ Военное М-ство.

Анневъ: Като членъ на комисията ще кажа, че суммата, за която казва г-нъ Военный Министръ е угасена, и то споредъ моего мнѣние не трѣба да стои въ бюджета когато я има въ Общитѣ Сгради. Има въ Министерството на Общитѣ Сгради таквази сумма и тѣзи сумма е турната тамъ, и минала е въ онзи бюджетъ. А ако Н. Събрание иска да растури М-рството на Общитѣ Сгради, тогазъ разбирамъ.

Шивачовъ: И азъ щѣхъ това да кажа, както каза г-нъ Анневъ, че тукъ никакво внимательство нѣма. Ако М-рството на Общитѣ Сгради може да прави нови здания; защо не може да прави поправки? Просто това Министерство е съставено да прави постройки, които принадлежатъ и къмъ други Министерства. Тѣй като това нѣщо е невъзможно, като има М-рство на Общитѣ Сгради, трѣба да се остави суммата, както е направила бюджетарната комисия което ще бѣде по удобно, отъ колкото иначе.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: Я еще разъ повтаряю, г-да, что такой порядокъ, что-бы другое Министерство производило ремонты работъ военныхъ казармъ, представляетъ многіе неудобства. Потому прошу, что бы это осталось Военному Министерству и это М-рство, увѣряю Васъ, что меньше расходуетъ, потому что на эти ремонты употребляетъ самое войско.

Анневъ: Ще възразя на г-на Военна М-ръ, че М-рството на Общитѣ Сгради не е чуждо, и то е Българско, и Военното е Българско. М-рството на Общитѣ Сгради е за тѣзи цѣль: да се занимава именно съ такива работи. Това е специально М-рство

за поправки и постройки. За това моля да остане, както е направила комисията.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: Г-нъ Анневъ вѣруеть, что онъ больше опытенъ въ этомъ дѣлѣ. (Единъ гласъ: Разбира се). Но я увѣряю васъ, что въ ни одной арміи не существуетъ подобный порядокъ; ни въ французской, ни въ австрійской, ни въ русской. Дѣло въ томъ, что въ арми долженъ быть всякій подчиненъ своему начальнику; а если будутъ посторонніе вѣдомства мѣшаться, то войско будетъ недовольно. Здѣсь нѣтъ рѣчи о томъ, что министерства не были чуждестрани. Я еще разъ прошу, оставить эту сумму въ военномъ вѣдомству. (Съгласни).

Бошнаковъ: Азъ разбирамъ, че г-нъ М-ръ каза за онѣзи работи, които сж въ разни казарми и мѣста, дѣто живѣе войската. Желателно е да оставимъ на распорѣжданието на Военното М-рство. За всѣко едно нѣщо ще има оправдателни документи. Тукъ нѣма голѣма загуба, нито пакъ голѣма полза. Новитѣ постройки да оставимъ на М-рството на Общитѣ Сгради, а малкитѣ поправки на Военното Министерство. (Гласове: Да се гласува).

Предсѣдатель: Има още двама души, които желаятъ да говорятъ. (Гласове: Исчерпано е). Какво е мнѣнието на Н. Събрание? Нар. Събрание желае ли да се говори?

Анневъ: Тогазъ добрѣ; да знаемъ, че ще мълчимъ за напредъ. Н. Събрание избрало бюджетарна комисия и ислуша нейнитѣ объяснения, и тогава се съгласи. Натоваренъ отъ страна на бюджетарната комисия, да обсъжда бюджето-проекта на Военното Министерство, видѣхъ че представителя на Военното М-рство се съгласява съ това, и намѣри за нужно, че тѣзи сумма трѣбва да мине въ М-рството на Общитѣ Сгради. И тѣй трѣба да стане това, ако разбирами работа, ако ли не, тогава е друго нѣщо.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: Прощу мнѣ сказать, какой представитель Военнаго Министерства согласился на эту сумму?

Анневъ: Нѣкой си капитанъ Еленевъ, которого г-нъ М-ръ на Войната прати при мене, и се съгласихме, че тѣй трѣба да стане, а не иначе. Ако Военный М-ръ не се съгласява, то когато дойдемъ до Военния бюджетъ — ще се споразумѣемъ.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: 3 дня тому

назадъ я встрѣтилъ г-на Аннева на улицѣ, а онъ сказалъ, что не понимаетъ нѣкоторыхъ вещей отъ бюджета Военнаго М-рства и просилъ менѣ дать ему нѣкоторыя объясненія. Вслѣдствій того, я послалъ капитана Еленева къ г-ну Анневу для того, что бы дать ему нѣкоторыя разясненія. Если бъ я зналъ, что Военный бюджетъ перасматривается въ бюджетарной комисіи, то я бы имѣлъ честь лично явиться для того что бы дать объяснения. Капитана Еленева я послалъ къ г-ну Анневу для личныхъ объясненій, и Капитанъ Еленевъ немогъ согласиться и несогласиться на одномъ или другомъ. Онъ само исключительно былъ посланъ для личныхъ разясненій къ г-ну Анневу.

Анневъ: На истина, азъ не казвамъ, че г-нъ капитанъ Еленевъ е билъ формално опълномощенъ да се съгласява или не, и ние не можемъ да размишляваме за работи, които се отнасятъ до Н. Събрание. Азъ не съмъ противенъ, ако това се приеме тѣй, сир. да остане въ бюджета на Военното М-рство, — Н. Събрание може да направи противното; Но мисля, че г-нъ Военный М-ръ е пратилъ г-на Еленева, да ми обясни дѣлото и да видимъ, може ли това да стане или не. Азъ му казахъ, че тѣзи сумма трѣба да стои въ бюджета на М-рството на Общитѣ Сгради, и той се съгласи. Азъ мисля, че г-нъ М-ръ не трѣба да зима това като *casus belli*. Азъ просто давамъ объяснения.

Предсѣдатель: Моля, какво е мнѣнието на комисията?

Доклад. Пачевъ: Мнѣнието на комисията е, да се отнематъ тѣзи сумми отъ Военния бюджетъ и да се приложатъ въ бюджета на М-рството на Общитѣ Сгради.

Предсѣдатель: Приема ли се мнѣнието на бюджетарната комисията? (Не приема се). Който го не приема, да си дигне ржката. (23 души дигатъ. Не се приема). Значи, че Нар. Събрание приема, да си остане въ Военния бюджетъ.

Докладч. Пачевъ: За довършване Соф. Гимназия 50,000 лъва (Приема се). За поправки правителствени здания 100,000 лъва.

Анневъ: Моля, да се даватъ объяснения, какви ще бждатъ тиа поправки.

М-ръ Начевичъ: Правителствени здания има по

цѣла България. Тѣзи здания правителството е длѣжно ги поправи. Тѣзи сума е именно за тѣзи поправки. Защото по многото отъ тѣзи здания се рутиятъ почти.

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание за оправки на правителственитѣ здания 100,000 лева? (Приема се).

Докладч. Пачевъ: (Чете): За продължаване болницата, направа на лудница и исплащане вѣхти дългове 500,000 лева.

Воен. М-ръ Генер. Каульбарсъ: Прошу прочесть бумагу по этомъ дѣлѣ.

Генералъ-Инспекторъ
по
санитарната часть.
№ 44

Февруар. 10 день 1883 г.
г. Софѣя.

До Господина Министра на Вѣтрѣшнитѣ
Дѣла.

Съ настоящето си честь имамъ да представя на ВАШЕ ПРЕВОСХОДИТЕЛСТВО прѣписи отъ двѣтъ отношения на Гостодина Завѣдующий постройката на Софѣйссата I Класна Болница отъ 28 Декемврий 1882 год. и отъ 7 Февруария т. г. подъ № 120 и 8, отъ които ще благоволиете да се увѣрите, че суммата за постройката на означената болница е умалена и могла да стигне само за довършване начнатитѣ вече четири корпуса а не и за необходимитѣ други двѣ отдѣления.

Като взимамъ предъ видъ:

1) Тѣсното и несѣотвѣтствующето за болница здание, въ което се помѣщава за сега болницата;

2) Уголѣмающето се отъ день на день число на постѣпающитѣ болни (до началото на настоящата година повече отъ сто);

3) Че четири корпуса на новостроящата се болница, освѣнъ че ще бѣде тѣсно за всичкитѣ болни но и заболѣлитѣ лица отъ заразителни болѣсти не ще могатъ да се отдѣлятъ;

То честь имамъ да моля, ВАШЕ ПРЕВОСХОДИТЕЛСТВО, не ще ли намѣрите за възможно да направите потрѣбното, щото, като се отпуснатъ нуждитѣ сумми, въ течението на текущата 1883 год., освѣнъ начнатитѣ вече четири корпуса да се почнатъ и свършатъ и необходимими-

тѣ още два корпуса — хирургический и за заразителнитѣ болни, защото безъ тѣхъ е невъзможно да се помѣстятъ болнитѣ по рода на болѣститѣ.

Генералъ Инспекторъ Лейбъ Медикъ Д-ръ Гриммъ.

Постройка
I класной больницы
въ

Гор. Софѣй
28 Декабря 1882 год.

№ 120

Г. Софѣя.

Господину Генералъ Инспектору по Санитарной Части.

Имѣю честь покорѣйше Васъ просить, сдѣлать зависящія отъ Васъ распоряженія о рѣшеніи слѣдующаго вопроса.

Въ 1882 году выстроены въ чернѣ для новой I классной больницы въ городѣ Софѣи 4 корпуса (административный, мужской для 50 кроватей и корпусъ для службъ), которые должны быть кончены къ концу 1883 года. Кромѣ того предполагалось выстроить въ чернѣ въ 1883 году при остальные корпуса (Хирургический, для заразныхъ больныхъ и для умалишенныхъ). Сумма имѣющаяся на 1883 годъ не достаточна, чтобъ исполнить всѣ эти вышеупомянутыя работы. На основаніи этого покорѣйше Васъ прошу, сообщить мнѣ, который изъ трехъ корпусовъ (Хирургический, для заразныхъ больныхъ или для умалишенныхъ) можетъ быть оставленъ на 1884 годъ. Для правительства было бы выгодно оставить на 1884 годъ корпусъ для умалишенныхъ.

Подлинный подписать: Завѣдывающий постройкой Гражданскій Инженеръ? Берштресеръ.

Съ первообразното вѣрно.

За И. Д. Секретаръ при Медицинскій Свѣтъ Г Генчовъ.

Постройка
I классной больницы
въ
Гр. Софѣи
7 Февраля 1883 год.

№ 8

Г. Софѣя

Господину Генералъ Инспектору Санитарной части,

Къ дополненію отношенія моего отъ 28 Декабря 1882 года подъ № 120 честь имѣю сообщить, что суммы, которыя предполагались на 1883 г. для постройки I классной больницы въ гор. Софѣи умень-

Прѣпись.

Копія.

шенны такъ что имѣется въ виду, текущемъ 1883 году только окончить уже существующіе 4 корпуса выстроенные въ чернѣ въ 1882 г.

Подлинный подписаль: Завѣдывающій постройкой. Гражданскій Инженеръ П. Берштрессеръ.

Съ подлиннымъ вѣрно:

За И. Д. Секретаря Медицинск. Съвѣта Г. Генчовъ.

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание, да се отпусне за построяване Соф. болница и отдѣлението за лудница и исплащание ветхи дългове 500,000 лва? —

Бобчевъ: Трѣбва да се опредѣли, отъ какво се прави тѣзи болница отъ бронзъ ли? Какво ще каже това? Напредъ незная, колко сж се исхранили, а сега още 500,000 лва, и то само за направата на едно здание. Азъ не съмъ ималъ честта да го видя.

Анневъ: Въ допълнение думитѣ на г-на Бобчева ще кажа, че е исхарчена грамадна сума и още 500,000 лва остава да се отпустнатъ. Азъ не зная, каква е онѣзи сума, която е исхарчена. На истина, необходимо е зданието, както и отдѣлението за лудница, т. е. едно учреждение, отъ което се усѣща голѣма нужда у насъ, разбира се. (Смѣхъ). (Бобчевъ: За себе ли говоришъ? Ораторъ: За г-на Бобчева!) Тукъ желая г-нъ М-ръ да обясни, колко приблизително сж исхарчени, и колко още трѣба, за да се довърши.

М-ръ Начевичъ: Тѣзи болница е започната при третото Министерство и е захваната въ голѣмъ размѣръ. Ми се чини въ такъвзи, дѣто ще струва 1½ милиона франка. (Гласове: Охо!) При Обществениитѣ Сгради се турила основа за цѣлото здание и имало особенъ комитетъ, който надзиравалъ правението на болницата. Когато азъ миналата година бѣхъ въ М-ството на Вжтрѣшнитѣ дѣла, бѣхъ сжщеврѣменно и управляющій отдѣлението на Общитѣ Сгради, тогавъ се уничтожи комитетътъ, който надзиралъ тѣзи болница и тя премина въ Министерството на Общитѣ Сгради. Отъ суммитѣ, които бѣха на разположение, тѣзи година се построиха 4 корпуса, и оставатъ да се направатъ още 2—3 корпуса. Менъ ми е жалъ, че не съмъ приготвенъ и не съмъ изучилъ по подробно тѣзи работа; но азъ мисля, че трѣбва да се отпусне тѣзи сума, понеже онова което е подъ покрива, трѣбва да се измаже и допълни, и да се слѣдва обѣма, който е вече започнатъ. Пър-

вия комитетъ, който е устроилъ това здание, е оставилъ въ смѣткитѣ единъ борчъ отъ около 30,000 лва, който ще се исплати отъ тази сума, отъ тѣзи 500,000 лва.

Шивачовъ: Но на доле виждамъ суммата, която се отпуца 500,000 лва. Затова предлагамъ тази сума за сега да се отхвърли, и когато правителството даде свѣдения, може да се отпусне $\frac{1}{3}$ часть за София сега, а останалата честь за цѣлото Княжество. Заради туй да се отхвърли тукъ и когато даде правителството свѣдения, ще говоря по продължително.

М-ръ Начевичъ: Болницата трѣбва да се свърши, колкото се може по-скоро. Защото сега дѣто се помѣщава болницата, сж едни турски хамбари, поправени тукъ тамъ. Зданието е сѣвсѣмъ слабо, стѣнитѣ му сж тънки и не може да се топли. Подиръ тѣзи година, ако болницата не падне на главитѣ на болнитѣ, то ще бѣде едно щастие. За туй да се неприема предложението на г-на Шивачова, а да се отпусне суммата, за да се искара онова, което е започнато.

Бошнаковъ: Истина суммата 500,000 лва е много голѣма. Предъ видъ на нуждата да се отпусне на правителството една сума за да се доискара, азъ намирамъ да се отпусне, но не толкозъ голѣма сума. Защото не е само Соф. болница, но вий знаете, че въ много други градове има такива болници недоискарани. Въ Търново болницата е захваната, а не е доискарана. Пада, рути се и стои тѣй. За тамъ би трѣбвало една сума да се отпусне за доискарванието. Тѣй сжщо и една гимназия въ Търново. Заради туй да се намали тѣзи сума, а останалата часть да се приложи по-доле, за да се помогне на нуждитѣ на другитѣ градове.

Анневъ: Не намирамъ обясненията на г-на М-ра на Финан. удовлетворителни; но тѣй като се извинява, че не е приготвенъ, разбирамъ, а и неможеше да бѣде приготвенъ, понеже това М-рство го е зель отъ кжсо време на самъ. Но тѣй като завѣдението е богоугодно, т. е. за болница, а още за едно учреждение, (лудница) отъ което наистина се усѣща необходима нужда у насъ, заради туй съмъ съгласенъ да приемемъ 300,000 лва. (Приема се).

Манафовъ: Търново, г-да, е исторически градъ,

има и претенции да се каже. Азъ не виждамъ тамъ да си построили отъ собствени средства нѣщо. И сега глѣдамъ г-нъ Бошнаковъ иска да се отпусне богъ знае каква сума. Знаете, г-да, Габрово направи грамадна гимназия и не се обръща къмъ Нар. Събрание, да иска помощъ. За това, г-да, Търновци ще направятъ добръ, като исторически хора, да покажатъ съ таквъзъ нѣщо, че тѣ сж наистина таквизъ, а не да имъ се отпуща сума отъ тукъ.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание да се отпуснатъ 500,000? (Не приема). Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство дигатъ). Приема ли Нар. Събрани да се отпуснатъ 300,000 лъва споредъ предложенията на г-на Аннава? (Приема се).

Докл. Цачевъ: (Чете):

ГЛАВА VIII.

Непредвидени разноси въ проекта сж 20,000 л., но г-нъ М-ръ съкрати отъ друга страна и тукъ иска да станатъ 110,000 лъва. Комисията се съгласява съ г-на Министра.

Бобчевъ: Питамъ, коя комисия се е съгласила. Самъ ли той, който стои на трибуната? (Веселостъ). Комисията не се е съгласила.

Шипковъ: Наистина не може да се начуда на дѣлата, които върши г-нъ докладчикъ. (Смѣхъ). Азъ съмъ билъ членъ въ тѣзи комисия. Сега се прочете нѣщо, отъ което азъ останахъ замаянъ. За това, да неказва по мнѣнието на комисията, а да каже по Цачево мнѣние. (Веселостъ).

Докл.: Цачевъ: Тѣй като нѣкои членове не рачиха да дойдатъ, когато се разглѣждаше бюджетътъ, а днесъ казватъ, че не е по мнѣнието на комисията, тѣ нѣматъ право да ме обвиняватъ. Възложиха това дѣло на мене, понеже не се събраха, казаха ми: „виждъ какво е мнѣнието на г-на Министра,“ а тукъ сега отказватъ. (Веселостъ).

Бобчевъ: Тържественно заявявамъ, че г-нъ д-ръ Цачевъ лъже. Ето предсѣдателятъ на комисията, да каже, ако е било такова нѣщо. (Шумъ).

Предсѣдатель: Моля г-на Бобчева да си оттегли думата назадъ, която изрече. Въ Нар. Събрание никому не се позволява да изрича такива думи.

Бобчевъ: Оттеглямъ я. (Смѣхъ). Ако ми дойде на умъ пакъ ще я кажа. (Голѣмъ смѣхъ).

Анневъ: И азъ като членъ на бюджетарната комисия, се присъединявамъ на мнѣнието на г-на докладчика, защото тѣ ще се израсходватъ съ оправдателни документи, то нека предвидимъ по-голѣма сума. Надлѣжний М-ръ, ако стане необходима нужда, ще израсходва, ако не, то ще остане като икономисани сумми. За това да се съгласимъ съ мнѣнието на г-на докладчика.

М-ръ Генералъ Соболевъ: (Преводъ отъ руски). Г-да! Бюджета за Общитѣ Сгради е билъ на разглѣждане у мене, когато азъ постѣпихъ въ М-рството на Общитѣ Сгради. За постройката на болницата по мнѣнието на Министерството трѣбваше 700,000 лъва. Министерский съвѣтъ рѣшилъ, да бждатъ 300,000 лъва, съ което мисля неможе да се искара. Заради това предлагамъ да приемете суммата по-голѣма, отъ колкото е била назначена въ бюджета.

Докладчикъ: Комисията е съгласна. (Смѣхъ).

Шивачовъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ суммата, само искамъ да напомня, че Събранието, ако отпусне тѣзи 300,000 лъва, съ тѣхъ да се свърши болницата. Послѣ за непредвидени 20,000 лъва сж достатъчни, или накононецъ трѣба да бждатъ 50,000 л. (Гласове: Съгласно).

Докладчикъ: И азъ съмъ съгласенъ.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание 50,000 лъва за непредвидени? (Приема се).

Докладчикъ (Чете):

Отдѣление II

Извънредни расходи по Министерството.

ГЛАВА I.

За временни чиновници предвидени сж въ проекта 12,000 лъва; но каза се, че сж недостатъчни.

Комисията въ този въпросъ не може да искаже мнѣние, тѣй като нѣмаше списъкъ за врѣменнитѣ чиновници, и незнаеше на какво да се основе. За това искамъ отъ г-на М-ра управляюци Министерството на Общитѣ Сгради обяснения, тѣй като го моля, да има добрината да изложи мотивитѣ. (Единъ гласъ: Празнословие).

М-ръ Начевичъ: Азъ предлагамъ, да приемемъ 36,000 лъва; защото може да се случи да потрѣбватъ било по желѣзницата или по нѣкои допълнител-

ни лица. Защото за непредвидени приехме само 50,000 лъва, които сж твърдѣ малко, и отъ които не би могло да се вземе въ случай на нужда. За-ради туй моля за приврѣмenni чиновници да се ту-ри поне 30,000 лъва.

Попповъ: Азъ мисля, колкото чиновници има въ това М-рство, че нѣматъ за сега никоя работа, а тукъ се искатъ непредвидени. Незная, какво ще ка-же това.

Докладчикъ: Привременни.

Попповъ: Все едно.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание за привре-мenni чиновници да се отпуснатъ 12,000 лъва? (Приема се). Който не приеме, да си дигне ръката. (Меншество дигатъ). Значи приема се.

Докладчикъ: (Чете): Допълнително съдържание по контракти се унищожил, понеже сж минали дѣто е заплатата. Квартури на чиновниците живущи въ София се унищожаватъ.

Вещественни разности.

Купуване мебели.	1,500 л.
За библиотеката	2,000 л.
Геодовически инструменти 4000 л. За сечива, томпи, сонди и валеци 10,000 лъва за издирване (студирание) и проектирания 10,000 л.	

Всичко по глава I. 117,000 л
(Приема се).

ГЛАВА II

Образцови чифликъ въ Руссе.

За физически и химически кабинетъ 10,000 л.	
За научна колекция семена и модели отъ орджия.	1,000 л.
За наемъ работници	5,000 л.
За купуване добитъкъ	3,000 л.
За купуване земеделѣчески орджия	2,000 л.
За мебели и принадлежности за го- тварницата.	2,000 л.
За купуване кривати	1,000 л.

Всичко по гл. II. 17,000 л.
(Приема се).

ГЛАВА III

Оборотни капиталъ за купуване бикове и конѣе за общинитѣ 50,000 лъва. (Приема се).

Предсѣдатель: Има ли и конѣе? (Нѣма).

М-ръ Начевичъ: Има единъ законопроектъ, кой-то се преработи въ Държав. Съвѣтъ и се прие по този начинъ: Да се отпуснатъ 50,000 лъва за ку-пувание бикове. Подиръ за направа за тѣхъ 4 хлевове, 40,000 лъва. Храна за тѣхъ 18,000 лъва. За приспособление 9,600 л. и разни прина-дѣжности 1,000 лъва. Това е по проекта отъ Държ. Съвѣтъ. Има другъ проектъ, споредъ който да се издадѣтъ на общинитѣ, и тия да си ги заплатятъ.

Бобчевъ: Мисля, че суммата е доволна, която е тукъ, понеже се исключатъ конѣетѣ.

Шивачовъ: Нека си останатъ и конѣетѣ, може би ще иматъ нужда за конѣе нѣкои общини.

Предсѣдатель: Азъ ще положа на гласуване, както е приела комисията. Приема ли се 50,000 лъва за купуване бикове на общинитѣ? (Приема се).

Докладч. Цачевъ: (Чете):

ГЛАВА IV.

Построяване на шосета и мостове 800,000 лъва. Това се отхвърли. При новитѣ постройки се преместватъ.

За построяване правителствени здания 600,000 лъва.

Бошнаковъ: Азъ и по напредъ казахъ и моля г-да представителитѣ да се съгласятъ: спаднахми 200,000 лъва отъ Соф. болница, нека се приложатъ при тѣзи 600,000 да станатъ 800,000 лъва, които да се оставатъ на расположението на Правителството, за направа на разни правителствени учреждения. Знаете г-да, че нашитѣ сѣдии лежатъ въ хлѣвни-цитѣ. Миналата година се поправиха 4 или 5 по-мѣщения въ разни мѣста, но има нужда отъ още. Азъ немогахъ да се съглася съ г-на Манафова, който каза, че Търново билъ исторически градъ и трѣба да прави постройки отъ собствени срдѣства. Но въ Свищовъ и въ Габрово има хора патриоти както и въ Търново, а все искатъ срдѣства отъ пра-вителството. — Колкото за болницитѣ въ Търново сж все въ стари сручени къщи. Сега стои едно грамадно здание само съ основитѣ. Трѣба да се искара. Тамъ ще се лѣчатъ нашитѣ братя и наши-тѣ сестри. Моля приеете 600,000 лъва заедно съ 200,000 лъва, да останатъ на распорѣжданieto на пра-вителството за постройки на правителствени здания.

Д-ръ Конст. Пречекъ: Като имамъ честъ да представлявамъ Министерството на Просвѣщението, азъ си позволявамъ да спомена нѣщо къмъ тая точка на бюджета, особено защото въ проектътъ не сж опредѣлени зданията, които ще се строятъ. Имаме 12 правителствени училища; отъ тѣхъ 9 сж въ здания, които не сж правени нарочно за тази цѣль, а само три се намѣрватъ въ сгради, правени нарочно за училища: и то въ Габрово, гдѣто гимназиалното здание е направено преди войната, съ патриотическия по-жертвования на самитъ Габровци, и 2 гимназии въ София и Ломъ-Паланка. Тѣзи година има необходимостта, да се строи едно здание въ София за дѣвическото правителствено училище. Това училище се помѣщава въ двѣ вехти турски къщи. Тѣзи къщи отъ 4 години безпрестанно се поправяватъ, и е изживена една голѣма сума за поправки. Последни такива поправки станаха лани на есенъ. Тия дни инженери отъ Министерството на Общитъ Сгради дойдоха да прегледатъ тѣзи къщи, и обявиха, че никакви поправки не могатъ вече да станатъ, и че трѣбва да се испразднатъ тия здания. За това моля Нар. Събрание, да рѣши, ако се строятъ здания да се не забрави и построяката на дѣвическата правителствена семинария заедно съ пансиона въ София.

Попповъ: Азъ мисля, че тѣзи сума 600,000 лъва не е малка. За тѣзи франкове се правятъ много здания. Нека остане за сега тѣзи сума и до година ще отпустнемъ пакъ. По лека да става.

М-ръ Начовичъ: Тѣзи 600,000 лъва сж необходимостта за правителствени здания. Ако искате да правите болница въ Търново и дѣвическа гимназия въ София, трѣбва други сумми; защото не е възможно да се строи тукъ въ София здание, както каза г-нъ Попповъ, съ ничтожна сума. Тукъ въ София най-малкото здание не може да стане съ по-малко отъ 150,000 лъва. Както виждате отъ всичкитъ други здания, можете да си съставите понятие отъ скъпихъ кирии които се плащатъ отъ правителството въ София. За това е нужно да има правителството собствени помѣщения, и моля да се увеличи суммата на 800,000 лъва. (Гласове: Прието).

М-ръ Грековъ: Г-да Представители! Ако сте обърнали внимание на всичкитъ бюджети на Министерствата, сте видѣли, какви огромни кирии се плащатъ не само въ столицата, но и вънъ. Ще пого-

вора за сѣдилищата. Много малко градове има, дѣто се помѣщаватъ канцелярии въ правителствени домове и тѣ сж тѣж неудобни, щото най-сѣтнѣ, ако това се продължава повече, то не става освѣтъ въ ущърбъ на самото правосудие. Всичко това истина изведнѣжъ не може да стане; но колкото по голѣми жертви направимъ, толкова по-скоро ще се свърши работата. А при туй ще се отървемъ отъ огромни кирии, които правителството плаща на частни притѣжатели. Заради туй присѣдинявамъ се на мнѣнието на г-на Бошнакова 200,000 да се прибавятъ тукъ да останатъ 800,000.

Шивачовъ: Азъ съмъ съгласенъ, че не може, да стига малка сума, ако земемъ да правимъ такива здания, въ което сми сега. Може би да ги правимъ съ по-тънки дувари и другояче, за да може да се направятъ нѣколко училища. Ний тукъ искаме да правимъ калета. Това е училище и може да стане по просто. Ако искаме такива, както рядко има въ Европа, такова както има въ София, това е другъ въпросъ, но мисля че може да станатъ по прости. Ако правимъ такива здания, увѣрявамъ ви, че 800,000 не, но 80,000,000 не може да стигнатъ. Защо за Севлиевското правителствено здание сж се дали 18,000 за поправки, когато цѣлото здание може да се направи за 90,000 гроша? За туй, ако правителството обърне внимание, и дава тѣзи работи на нашитъ мѣстни дулгери, да се правятъ по просто и по хубаво, по мѣстенъ вкусъ, а не по европейски, то мисля, че съ тѣзи сумми ще може да се направи много нѣщо. (Гласове: Съгласно).

Манафовъ: Азъ ще отговоря на г-на Бошнакова, че не е липсвалъ патриотизма на Габровцитъ. Гимназията се е строила отъ гражданитъ и отъ нѣкакви завѣщания. (Гласове: Съгласно. Съгласно). Азъ мога да кажа, че вий може хортувате 3 часа съгласно, азъ ще продължавамъ рѣчта си. (Гласове: Съгласно). Това е нѣщо, което не трѣбва да се повторява въ Събранието. Можете да казвате 3 часа съгласно: но азъ ще продължавамъ рѣчта си. (Гласове: Съгласно).

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание, да се отпустнатъ за построяване правителствени здания 600,000 лъва? (Приема се).

Доклад. Цачевъ: (Чете): Здание за образцовий чифликъ 120,000 лъва.

Шивачовъ: 120,000 лъва? Азъ мисля, ако не е захванато и ако се захване, че може да се направи съ 60,000 лъва; биле сж много защото 60,000 лъва сж толкозъ хиляди гроша. Предлагамъ 50,000 лъва. Нека се направи по просто и по нашинско. А не да правимъ калета.

М-ръ Начевичъ: Азъ моля г-на Шивачова, да каже, като казва че сж много, какви здания се предполагатъ да се правятъ за чифлика, които да излѣзнатъ на 50,000 лъва. За това единъ човекъ, когато говори за нѣщо, трѣба да знае.

Шивачовъ: Ако се направатъ такива колосални здания, ще излѣзнатъ скъпо; но ако се направатъ по прости, 60,000 лъва сж достатъчни.

М-ръ Начевичъ: Ще трѣба за 60 ученици помѣщение, ще трѣба за оржие, за добитъка и т. н. Тукъ е най голѣма икономия направило М-ството на Общитѣ Сгради, давало е на търгъ въ Руссчукъ и Търново и е излѣзло приблизително на 120,000 лъва. И азъ не съмъ желалъ, да се харчатъ много пари, съ тѣзи цѣли да може да се направятъ такива чифлици и на други мѣста, не само въ Руссе, но и на 10 мѣста било би желателно да станатъ. За туй предлагамъ да си остане 120,000 лъва.

Шишковъ: За всичкитѣ тѣзи нѣща, които искаха г-нъ Министръ на Финанситѣ, че сж нужни да се направятъ за образцовий чифликъ, ако бѣдхъ безъ шарки, 60,000 лъва ставатъ най добръ.

Предсѣдателъ: Моля г-на докладчика да каже, какво е мнѣнието на комисията.

Доклад. Цачевъ: Тѣй както стои въ проекта. 120,000 лъва.

М-ръ Начевичъ: Г-нъ Анневъ познава плановеѣ, той е присѣтствувалъ и на търга, нека има добрината да каже.

Анневъ: По добръ е, да не давамъ обяснения. Азъ не мога да си напомня добръ и да дамъ тия обяснения, които би желалъ г-нъ управляющий Министерството. Азъ казвамъ, че отъ начало се е захванало лошо, за това и не излѣзе удовлетворителенъ резултатъ. Послѣ ще кажа, че много по добръ ще бѣде, и отъ този чифликъ може да се очаква по добръ резултатъ, ако се даде на единъ практикъ човекъ, който разбира, какво ще каже земледѣлие. Желание има въ правителството, да се подобри, и за туй предлагамъ да се приеме 120,000 лъва.

М-ръ Начевичъ: Ако искаме да си играемъ и отъ година на година да отлагаме направата на училището, туй е другъ въпросъ. Ако се отпустнатъ 60,000 лъва, по добръ да се не отпускатъ, а да се даде подъ наемъ на другъ. Или ще има училище, както трѣба, или да го затворимъ. Азъ не мож да разбера, отъ една страна да се позволява, а отъ друга страна да се свързватъ рѣшитѣ на правителството, и въ другата сессия да дойде Н. Събрание и да каже, че не е направено нищо.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание, да се отпустнатъ 120,000? — (Приема се).

Докладч. Цачевъ: Въ допълнение къмъ бюджета слѣдующето: допълнение къмъ глава VIII за продължаване мостоветѣ на рѣкитѣ: Ломъ, Цибрица и Огоста 250,000 лъва. — За довършване Царибродския мостъ 50,000 лъва.

М-ръ Начевичъ: Има нѣкои работи, които сж започнати и не сж довършени, трѣба да се искаратъ. Напр. по шосетата Берковица и Ломъ, дѣто както знаете, хората започнали хазайственнимъ образомъ, тамъ сж искарали само основитѣ, а събранитѣ камене, и варѣта се държатъ на въздуха, и отъ денъ на денъ изгниватъ и се развалятъ повече и повече. Трѣба да се свърши, почнатото не трѣба да се оставя тѣй, ако не искаме да произлѣзатъ по голѣми загуби. Ще кажа сега, които сж нужни, и Нар. Събрание ако приеме, добръ ако не, то отговорността остава на него: азъ като отговоренъ Министръ, длъженъ съмъ да искажа: за довършване мостоветѣ на рѣкитѣ Ломъ, Цибрица и Огоста 250,000 лъва. Царибродския 50,000 лъва, моста на Русица 150,000 лъва; за доисплащане дълга на Ломската гимназия 13,000 лъва; за Руссенский конакъ 8,000 лъва и за исплащане на стари дългове 234,000 лъва, на нѣкои предприимачи.

Анневъ: Захванатитѣ работи не зная какви сж; по тѣзи работа, която е на рѣката Ломъ, наистина заслужва да се продължава. Основитѣ не сж искарани, но по голѣмата частъ е искарана. Има грамадно количество материялъ, който стои и пропада; когато бѣхъ въ Ломъ, моста се продължаваше да се прави. На моето време тамъ се направиха само двѣ бараки, въ които се прибра една частъ отъ материяла; но по голѣмата частъ на материяла стои вънъ на полето. Ако стои още идущата година, всичко ще пропадне,

и това ще бъде жалко. Повтарямъ да кажа, че това, което е захванато на рѣката Ломъ, трѣба непременно да се довърши.

Буровъ: Азъ това искахъ да кажа, защо тѣзи работи сж изоставени и не сж предвидени въ бюджета? Възможно ли е да не се забѣлѣжи въ бюджета такава сума отъ 700,000 лъва? Трѣба въ бюджета още съ време да се предвидѣха.

Поповъ: Ние отпущама на г-на Министра 600,000 лъва. Нека отпуща отъ тѣхъ.

Дуковъ: Нѣма да говоря за онѣзи вехти дългове; но да се обясни, кои сж тѣзи хода на които има да се исплаща?

Докл. Цачевъ: На Розелта, Петрова, Хаджиенова и други 15 непредвидени.

Дуковъ: Искамъ да зная, туй шосе, което се направи на Ломъ, отъ тѣзи ли нѣкой го е правилъ, които се споменуватъ?

М-ръ Начевичъ: Шосетата паднали не се приематъ отъ комисията. Шосето, когато се свърши, се приема отъ комисията, отъ какъ го разгледъ и го намѣри за здраво, тогазъ го приема. Ако има шосета паднали или други такъвѣ постройки, дѣто се е работило, нека г-нъ Дуковъ бже увѣренъ, че тѣ нѣма да се приематъ, до като не се поправятъ основно. Заради туй повтарямъ да кажа, на г-на Дукова, да бже спокоенъ, че нѣма да се приеме нито единъ метръ работа, която не е свършена здраво; и за туй азъ отговарямъ.

Дуковъ: Ако е така, тогава нѣма какво да кажа.

М-ръ Начевичъ: Азъ ще забѣлѣжа още на г-на Дукова, че инженеритѣ, които сж въ М-рството на Общитѣ Сгради, и особено онѣзи лица, на които азъ имамъ довѣрие, по добръ знаятъ какъ работятъ, отъ колкото г-нъ Л. Дуковъ, и когато тѣ кажатъ една дума, г-нъ Дуковъ може да има пълно довѣрие.

Анневъ: Азъ нѣма да обвинявамъ г-на М-ра за тази сума, особено като зная, че този бюджетъ е преработенъ и преглѣданъ; но пакъ казвамъ, че постройките при рѣката Ломъ трѣба непременно да се продължаватъ и свършатъ. Най сѣтнѣ ще бже жалко за този натрупанъ тамо материалъ да стои тъй. Една голѣма частъ е съхранена, но абсолютната частъ е изложена на атмосферическитѣ влияния. За това, като забравимъ миналото, да отпустнемъ на г-на Министра една извѣстна сума, да се извърши захванатата по-

стройка, защото иначе ще изгубимъ всичко.

Дуковъ: Азъ ще кажа господину Министру, да вѣрва повече на депутатитѣ, поне толкозъ, колкото на инженеритѣ, които съ контрактъ се държатъ тукъ. Както самитѣкъ вижда г-нъ Министръ, че всичкитѣ здания, които се направили, все излѣзли чюрукъ отъ такива инженери. Той трѣба да е увѣренъ, като сж се похарчили до сега 7 или 8 милиона лъва, пакъ нѣма нито едно здание здраво. Правятъ се за вѣкъ, а за една година или вода го завлѣкла или само паднало.

М-ръ Начевичъ: Азъ не вѣрвамъ, че като е чловѣкъ депутатъ е всеведжщъ и знае отъ медицина, инженерство и отъ всичко. Ако бѣше г-нъ Дуковъ инженеръ, и ходилъ тамъ, да ми каже нѣщо ще го повѣрвамъ, и щѣхъ да призная неговата специалность, отъ която азъ несъмъ. А сега не мога да призная нѣщо, което не е отъ неговата специалность.

Л. Дуковъ: Азъ нѣмамъ никакви доказателства; но само казвамъ, че факта стои високо. Шосетата и зданията сж на видъ.

Шивачовъ: Искамъ само да кажа, че г-нъ Министръ на Общитѣ Сгради е отъ 15 дена, така щото нѣма какво да се обвинява. Тѣзи работи, за които говори г-нъ Л. Дуковъ, сж вече отъ толкозъ дена. Които разбралъ, — разбралъ, които не разбралъ нѣма и да разбере.

Предсѣдателъ: Н. Събрание какъ мисли за допълнителния кредитъ? Моля, да се произнесе.

Докл. Цачевъ: (Чете още веднжжъ:) За доискарваннето мостоветѣ на рѣкитѣ Ломъ, Огостра и Цибрица 250.000 лъва, (Приема се). За довършване Царибродский мостъ 60,000 л. (Приема се).

Буровъ: Жалъ ми е, едно правителство, което се е занимавало и работило 2 години мостове и др. подобни, да нѣма предвидено въ бюджета таквозъ нѣщо, а сега да се предлага.

Шивачовъ: Азъ искахъ да кажа туй още понапредъ, но не го казахъ, за да не се подига въпросъ. Тоя бюджетъ е преписанъ, и не зная, защо нѣколко фази сж останали. Н. Превъсходителско Генералъ Соболевъ може да знае по тѣзи работа да обясни въпросътъ.

М-ръ Генер. Соболевъ: (Преводъ отъ руски). Бюджета, който се сега докладва, е билъ представенъ въ сума 8,000,000 лъва. Министерский Съ-

вѣтъ е взелъ предъ видъ, че нестигатъ нашитѣ доходи и го е свалилъ на 3,800,000 лѣва. Сега г-нъ М-ръ на Общитѣ Сгради представилъ необходимитѣ сумми за до-исплащаніе, които не били платени. Тѣзи г-да сж съ контракти и правителството трѣбва да имъ плати.

Анневъ: Г-нъ Буровъ трѣбва да си напомни, че това М-рството или това учреждение отъ начало още се е управлявало временно. До колкото зная, най-напредъ, слѣдъ като се утвърди това това Министерство отъ Н. ВИСОЧЕСТВО, се управляваще временно отъ г-на д-ра Вѣлковича; слѣдъ това управляваше се временно отъ М-ра на Вътрѣшнитѣ дѣла и сега временно пакъ отъ М-ра на Финанситѣ. Всички грѣшки сж за хората. Ако разбъркаме родословието на М-рството на Общитѣ Сгради, то е дълго и широко. Историата на тѣй нареченото строително отдѣление я знаемъ. Заради туй да вотираме тѣзи сумма, която временно управляющій Министерството иска и да минемъ на дневний редъ.

Буровъ: Неискамъ да обвинявамъ никой М-ръ който е билъ, или управлявалъ онова Министерство. Думата ми е това, че какъ бюджетътъ да мише прѣвъ М-рскій и Държавний Свѣтъ и да не се предвиди таквовъ нѣщо?

Предсѣдателъ: Моля Н. Събрание, да се произнесе за допълнителния кредитъ, дѣто се иска.

Бобчевъ: Какъ може да се произнесе Н. Събрание, което е притѣснено въ 10 минути да даде енинтъ отчетъ за толкозъ хиляди лѣва, и даже милиони. Не сж ни дали никакъ време да разискваме по това. Не трѣбаше ли да се напише въ този бюджетъ, който е даденъ да го видимъ най-напредъ? Сега се предлага въ едно най-тѣсно време, и незнаемъ, какво да правимъ.

Предсѣдателъ: Нар. Събрание можи да отхвърли.

Анневъ: Азъ ще възразя на моя събратъ г-на Бобчева, че ний трѣбва да се вѣрваме единъ други. Азъ дадохъ обяснение на Н. Събрание относително рѣката Ломъ. Друго незная. Какво е станало на Цибрица и Огоста, неможа да кажа. Но относително за Ломъ мога да дамъ най-добри обяснения. Повторявамъ да кажа, че една частъ отъ натрупания тамо материалъ е турена вече подъ покривъ. Въ моето време още тамъ се направиха двѣ бараки, и една голѣма частъ се тури на съхранение; но абсолютната частъ се нахожда вънъ, и до идущата година на

вѣрно ще пропадне всичко; затова направете тѣзи жертва, защото ако жертвувате 100,000 лѣва, ще упазите $\frac{1}{2}$ милиона лѣва.

Дуковъ: Азъ се съгласявамъ съ г-на Аннева, че което е захванато, трѣбва да се довърши. Тѣзи пари, за които говори г-нъ Буровъ и Бобчевъ, азъ дойдохъ до това заключение: Г-нъ М-ръ на Вътрѣшнитѣ дѣла каза, че билъ направилъ бюджета на 8 милиона, а послѣ се скратилъ 4 на милиона. Вѣроятно, че тогава не сж вмѣстили това.

Шивачовъ: И азъ се съгласявамъ, както каза г-нъ Дуковъ, тѣй трѣбва да бжде. 8 милиона лѣва били, Генералъ Соболевъ ги направилъ на 4 милиона. Икономия се е направила; но дѣтга, волѣю не волѣю, трѣбва да се плаща.

Бошнаковъ: Сжщото пѣхъ да говоря, че бюджета е билъ представенъ за 8 милиона, и тамъ е било предвидено едно друго и трето. Н. Превѣсходителство направилъ икономия, слѣдователно подиръ направенната икономия не се внесълъ въ Държ. Свѣтъ, но сж го напечатали. Сега М-рството на Общитѣ Сгради е представило дѣтга. Слѣдователно предъ видъ на захванатата работа съ контракти, трѣбва да се плаща суммата, ако не всяка, то поне половината на тѣзи 20 предприемачи.

Бобчевъ: Мене ми се струва, че съ дѣца приказвамъ; тукъ каза г-нъ М-ръ, че той е навалимъ новий бюджетъ но тамо е имало да се предвиди зимание и давание. Тѣй като сж били писали тукъ, какъ може да се намалятъ?

Бошнаковъ: Н. Превѣсходителство съкратилъ бюджетатъ добръ, и тамъ е предвидѣлъ за постройки на нови здания, а не за стари както каза г-нъ Дуковъ. Тукъ нѣмаи нужда да лъжемъ, земете си думата назадъ. Въ новопредставения бюджетъ нѣма излишни сумми, за суммитѣ, които сж предвидени въ контрактитѣ. Каква нужда имаи да исказваи неправда? Моята откровенностъ е извѣстна и ви увѣрявамъ г-нъ Бобчевъ ще се съгласите съ мене. (Бобчевъ: Съгласявамъ се. Смѣхъ).

М-ръ Ген. Соболевъ: (Преводъ отъ руский). Г-да! Бюджета изработенъ отъ Министерскій Свѣтъ, е билъ представенъ въ Държ. Свѣтъ, и тѣй когато азъ още не съмъ знаялъ добръ дѣлата на М-рството на Общитѣ Сгради, повикахъ г-на Михайловича и други нѣкои отъ други М-рства за обяснение; и

въ тѣхното присѣствие се представи това. Какъвъ билъ дълга, за това не бѣше извѣстно.

Д-ръ Грековъ: Г-да, за вехти дългове този видъ ако има писано въ бюджета веднѣжъ, да го писватъ втори пътъ нѣма нужда. Всички знаемъ, че тѣзи година се отпуснаха въ Общ. Сгради свѣрхбюджетни сумми, понеже имаше борчъ за доплащане. Министерството изискваше тѣзи пари, за да плати борча на правителството. Мисля, че вие г-да представители трѣба да бѣдете завистливи за честъта на правителството. Единъ човѣкъ ще да си зацапа честъта, ако да си не плати борча. Мисля, че когато правителството има борчъ и иска да го плати, народнитѣ представители не трѣба да се скѣпятъ за тѣзи пари. Ако да има борчъ правителството, може да се случи да го теглятъ по сѣдилищата.

Дуровъ: Искамъ да кажа на г-на М-ра на Правосѣдието, че ние нѣмаме нищо противъ борча, който направи правителството. Нашата дума е, че не е предвиденъ въ бюджета. И като се искатъ сумми за захванати нѣща, да приемемъ. Но ние не трѣба да зимаме, че въ Търново се похарчили 104,000 лѣва за гимназия и болница, но тѣзи сж сѣ заплатили . . . (Гласове: Съгласно).

Попцовъ: Наистина, чудно нѣщо въ бюджета не-предвидено и неразгледано отъ Държ. Съвѣтъ да приемемъ такова предложение. Два мѣсеци, или 50 дена има до днесъ, отъ какъ е представенъ бюджета, и чакъ тѣзи вечеръ се предлага това нѣщо, когато вече ще се затвори Събранието. Ние г-да, приемаме, безъ да е предвидено въ бюджета! Какъвъ джувалъ ще даваме на онѣзи хора, които ни сж проводили тукъ?

Анновъ: Въпроса е вече исчерпанъ, и азъ само нѣколко думи ще кажа въ заключение. Азъ ви моля г-да, като сме направили такива огромни жертви, съгласете се, за да се затворятъ старитѣ смѣтки. А за въпроса, какво е станалъ, ви казахъ; а ви знаете, че има една коммисия, която ще изслѣдва всичкитѣ тия смѣтки, които ще представи на Н. Събрание за разгледане. Такива смѣтки нѣма вече да ни безпокоятъ за въ бѣдѣ.

Батановскій: И азъ незная, какъ можало това да стане, да не се предвиди въ бюджета, когато той е билъ представенъ отъ толкова време на самъ. Тукъ не е за 1000 или 10,000 лѣва; а за 700,000 лѣва. Сега въ два сахати да обсъдимъ таково нѣщо,

което не го знаемъ, е нѣщо не възможно. Ако трѣбало то, да се е турило въ бюджета. А сега какъ може въ 3 минути да се рѣши? Затова предлагамъ, да остане висящъ този въпросъ до идущата сессия. (Гласове: Съгласно).

Бошнаковъ: Азъ казахъ, и отъ обяснението на г-на Министра стана явно, че били непредвидени защото бюджета като се съставимъ на 8 милиона, той се съставилъ послѣ съ икономия. Г-нъ Михайловичъ, не е зналъ, колко дългъ има. Сега предъ видъ на тѣзи милиони лѣва, би се съгласилъ, да се отпуснатъ ако не всички, то поне половината. 500,000 л. не сж нищо, ако се доискаратъ онѣзи постройки които сж захванати.

Дуковъ: За да се избавимъ отъ това, и азъ предлагамъ, да се отпуснатъ половината поне, за да се доискаратъ тѣзи захванати работи. Наистина да се съсипатъ не трѣба; защото по скѣпи ще станатъ. Да приемемъ половината да се отпуснатъ, и да минемъ по другъ бюджетъ.

Председателъ: Желаетъ ли Н. Събрание да се говори още? (Не желаетъ).

М-ръ Грековъ: Азъ мисля, г-да, че тукъ сж половината работа нѣма да се свърши. Тукъ е пресмѣтаемо. На 3 мѣста 500,000 лѣва сж похарчени, и сега трѣба още 250,000 лѣва да се загубатъ? Или да не се отпуща нищо, или пакъ да се отпусне цѣлата сума. Защото което може да стане съ 500, не може да стане и съ 250. Тѣзи, които иматъ да зиматъ 100, нѣма да земаатъ 50, а ще искатъ напълно. За това, да се рѣши да се исплатятъ тѣзи борчове и да се свършатъ тѣзи вехти смѣтки, за да не се влачи правителството по сѣдилищата.

Батановскій: Азъ благодаря, което говори г-нъ Министръ. Но е невъзможно, да се рѣши за 3 минути. Трѣбало да се каже на Н. Събрание поне преди 3 дни, както се прави съ другитѣ бюджети. Истина, че едни човѣкъ нѣма да плати, а народа ще плати. Нека се отпусне нѣщо като авансъ, и въ идущата сессия ще се види, защото не сж турнати тѣзи пари въ бюджета.

Бошнаковъ: Г-да! какво и да говоримъ, трѣба да платимъ, трѣба да се избавимъ отъ борчъ, и послѣ да видимъ какво сме вършили и какво има да вършимъ. За това тѣзи сумми, които сж тукъ, трѣба

да се приематъ. (Гласове: за 5 минути отидиъ. Други гласове: Не трѣбва).

Предсѣдатель: Желаетъ ли Н. Събрание за 5 минути отидиъ? (Желаетъ). Давамъ на 5 минути отидиъ.

(Послѣ распускъ).

Предсѣдатель: (Звъни) Засѣданието се открива на ново.

Докладчикъ Цачевъ: (Чете): За довършване Царибродския мостъ 50,000 лева. — За довършване моста на Русица 150,000 л. За доисплащане дългове на Ломската гимназия 13,000 лева.

За доисплащане дългове на Руссенския конакъ 8,000 л. За исплащане стари дългове на Розелта, Петрова, Хаджиенова и други предприемачи 234,489 лева.

Анневъ: Азъ говорихъ много по тоя въпросъ. Първата сума Нар. Събрание вотира. Спрѣхме се на втората сума. На Царибродския мостъ сж искарчени много пари, и ми се струва, че Нар. Събрание ще се съгласи да пожертвува и тѣзи. Послѣ за Русица 150,000 лева. Огромни сумми сж и тамъ искарчени, иска се да се отпусне още тая. Послѣ за дългове на Ломската гимназия 13,000 лева и Руссенското правителствено здание 8,000 лева. Найсѣгнѣ 234,589 лева на разни предприемачи, отъ които М-рството на Общитѣ Сгради не може да си отвори вратата. Азъ мисля, че никой отъ насъ г-да представители нѣма да се съгласи, да оставимъ М-рството въ толкова трудно положение и да станемъ причина, да го безпокояватъ всѣки день. Тѣзи пари има да се даватъ и трѣба да се дадѣтъ.

М-ръ Начевичъ: Ако бѣше просто да обезпокояватъ, азъ и щѣхъ да се съглася отъ сутра до вечеръ да нѣмамъ мира, само да не се плати. Но сжщата тѣзи сума, е чиста стара смѣтката; а отъ сега на татъкъ ще има нови смѣтки, за които М-рството ще отговаря. Заради туй затворете очи, и вотирайте суммата. Втори пакъ нѣма да се подига този въпросъ.

Буровъ: Отъ обясненията на г-на Министра се види, че станала една грѣшка, едно упущение съ това нѣщо. Но едно нѣщо искамъ да питамъ г-на Министра. Тѣзи, които захванали първия мостъ, за които се вотираха 250,000 лева, иматъ ли нѣкои

условия да сж предали, или ще се водятъ по нови условия?

М-ръ Начевичъ: Този мостъ е правенъ хаяйственимъ образомъ. Тамъ има материятъ, каменѣе, варъ, дърва и пр., които стоятъ и гниятъ. Да земе човѣкъ да ги пренася на друго мѣсто, ще станатъ три пакъ по голѣми разноси, отъ колкото струватъ. За довършване всичко ще става споредъ новия законъ за търговетѣ.

Буровъ: Това искахъ да разумѣя: да ли иматъ контракти, или ще правятъ по нови условия?

М-ръ Начевичъ: Мостоветѣ ще се правятъ по нови условия съ търгове. Както Царибродския, който е вече даденъ на предприемачъ, тѣй сжщо и моста на Русица. За Ломската гимназия 13,000 лева, тѣзи сж за направа на нѣкой по нужни мобили. Колкото за другата сума, това е вехтъ борчъ, който трѣба да се плати.

Щърбановъ: Относително тѣзи сумми, за които се казва, че за нѣкои отъ тѣхъ сж похарчени по вече, отъ колкото иматъ да се харчатъ, за които се предполага, че всичко трѣба да се доискара, то оставатъ по крупни сумми за исплащане вехти борчове. Азъ мисля, че справедливо би било, преди исплащанieto на тѣзи сума, да стане провѣряване и то именно прѣзъ Държав. Съвѣтъ, които слѣдъ като се увѣри, че е положително-толко, не остава послѣ друго, освѣнъ да приемемъ да вотриаме, и слѣдъ провѣряването, което ще намѣри Държав. Съвѣтъ, да се плати.

М-ръ Начевичъ: Това което предлага г-нъ Щърбановъ е най-добро. За това съ най-голѣмо удоволствие приемамъ, Държав. Съвѣтъ да рѣши, какво има да се плаща тукъ.

Щърбановъ: Като изказахъ това мое скромно мнѣние, никакъ не съмъ мислилъ, че отъ това г-нъ Министръ ще се види докаченъ. Причината за изказаното бѣше такава, като ми се видѣ голѣма суммата, и като мнозина се бояха да вотирайтъ: за това азъ тѣй намѣрихъ за по добръ, че слѣдъ като види Държав. Съвѣтъ, че трѣба да се плати, да се вземе слѣдъ това и да се плати. Отъ тѣзи именно съображения азъ говорихъ. (Гласове: Съгласно).

Анневъ: Тукъ излива едно и сжщо. Тѣзи смѣтки ще се провѣрятъ всички. Г-нъ Щърбановъ може да отиде въ Министерството на Общитѣ Сгради, кадѣто

има Директоръ именно г-нъ Михайловичъ, който е специалистъ, испиталъ е всички тѣзи нѣща и не е оставилъ нито единъ атомъ не разгледамъ. Държавний Съвѣтъ не е смѣтна палата и ако да се проводи тамъ, той нѣма да мѣри пѣсъка и материалитѣ. Тукъ има едни смѣтки провѣрени отъ едно Министерство, повѣрени на единъ човѣкъ, които има наше довѣрие, и има човѣкъ специалистъ, които испиталъ всичкитѣ работи и по най голѣма тѣвкость проверилъ. Разбира се Министерството никакъ нѣма да предприше нѣщо, което не е испитано. Ние г-да, знаемъ, че една комисия, която ще се избере, ще испита всичкитѣ тѣзи смѣтки, слѣдъ което ще представи докладъ за всичко. Ние не искаме да обвиняваме нѣкого: но по крайней мѣрѣ да се освѣтимъ.

Предсѣдатель: Въпроса е тукъ, че има предложение отъ г-на Щербанова да се провѣрятъ тѣзи борчове отъ Държав. Съвѣтъ. И тѣй като г-нъ Министръ е съгласенъ, азъ мисля, че Народ. Събрание нѣма какво да прави. (Гласове: Да!) Желаетъ ли Народ. Събрание сега да гласува тѣзи пари, които сж предвидени въ този листъ часть по часть, или не. (Гласове: Обща сума).

Докл. Пачевъ: (Чете го още веднѣжъ. — Виждъ по горѣ).

Предсѣдатель: Приема ли Народ. Събрание, да се отпуснатъ всички тѣзи пари, които исчете докладчика? (Приема се). Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дигна). Значи, приема се отъ Нар. Събрание тѣй, както прочете г-нъ докладчика.

Шивачовъ: Тѣй като бюджета на Общ. Сгради е свършенъ, азъ прѣдлагамъ да отидемъ по вечеря, и слѣдъ това да се върнемъ (Едни гласове: Не може, други: може).

Предсѣдатель: Моля г-да представителитѣ, да се произнесжтъ, да ли приематъ това предложение, което прави г-нъ Шивачовъ. (Едни гласове: Приема се. Други: — не се приема.)

Анневъ: Азъ мисля г-да, че ние не сме отъ желѣзо. Ние вече 12 часа работимъ, трѣба да си отиджнемъ, и по вечера ако щете да стоимъ цѣла нощъ. Г-нъ Дуковъ каза, че тукъ пропадвами въ това здание, което е толкова влажно. Трѣба да се отморимъ.

Предсѣдатель: Азъ би се съгласилъ съ предло-

жението на г-на Шивачова, съ това условие, че депутатитѣ безъ друго ще дойдатъ. Часа сега е 8.

Анневъ: Да предложимъ, въ колко часа ще дойдемъ, че ако ги нѣма тукъ нека си мислятъ. (Веселостъ.)

Грековъ: Въ 9^{1/2} часа да се съберемъ.

Дуковъ: Можемъ да стоимъ сега до 10^{1/2} за 1 сахатъ можемъ да свършимъ. И г-нъ Шивачовъ да чака тукъ; защото той е причината да не си отивама. Да му кажа „честно слово.“

Бобошевский: Нека да се разидемъ, нема да се съберемъ.

Предсѣдатель: Азъ отъ моя страна давамъ дума, че безъ друго ще дойда. Ако и всичкитѣ дружи г-да депутати даждатъ дума, че безъ друго ще дойдатъ, тогава се съгласявамъ на това, което предложи г-нъ Шивачовъ.

Бобчевъ: Азъ давамъ отъ моя страна честно слово, че неща да дойдж. (Голѣмъ смѣхъ).

Дуковъ: Да оставимъ най сѣтнѣ смѣха на страна. Ако щемъ да работимъ, този законопроектъ е написанъ добръ и може да се приеме твърдѣ скоро. Че сме огладнѣли, това не мож да откажж. Можемъ да отидемъ на вечера и слѣдъ единъ часъ да дойдемъ. Най сѣтнѣ комисията не е работила едногласно, а е била раздѣлена на фракции. Г-нъ Шивачовъ бѣше събралъ нѣколко членове, които сж работили контра на бюджетарната комисия, и за приходи не сж глѣдали. Трѣба да видимъ кесията и послѣ да отпуснемъ тѣзи милиони франкове. Азъ ви увѣрявамъ, че сега оставатъ 2.000.000. Колкото има да се разгледжжжж расходния бюджетъ и Военния бюджетъ, то да се съгласимъ или сега да работимъ или подиръ единъ сахатъ да дойдемъ и да ги изработимъ тѣзи нощъ, утрѣ да остане само прочитанieto и Събранието да се закрие. (Гласове: Съгласно).

Буровъ: Много пѣти се предлагаше шрафъ. Тѣзи вечеръ, който не дойде, трѣба да му се наложи 50 лева шрафъ.

Бобчевъ: Питамъ г-на Бурова, кой ще ми земе штрафъ. Азъ не давамъ. Азъ не се съгласявамъ да давамъ шрафъ, защото квартирами е много далечъ (Единъ гласъ: Кола има).

Предсѣдатель: И азъ ще кажа това, което ка-

за г-нъ Дуковъ. Това е справедливо. Искамъ безъ друго утрѣ работата да се свърши. А отъ друга страна ние обърнахме работата на смѣхъ. Работата е, ако желаете да се съберемъ подиръ 1 или 2 сахати, ако ли не, тогава да слѣдвами. Г-нъ Бобчевъ тоже е длъженъ, като депутатъ да присѣдствува.

М-ръ Начевичъ: Азъ предлагамъ, да се вотирагъ тѣзи 50 франка.

Предсѣдатель: Колкото за 50 тѣхъ франка е твърдѣ лѣсно; защото квестора подиръ малко ще плаща суточни и прогонни и той ще задържи. (Вѣселостъ).

Конецъ въ 8 часа вечеръ).

Предсѣдатель: Варненско-Преславский Симеонъ. **Подпредсѣдатели:** { **Иванъ Симеоновъ,**
Ат. Минчовъ.

Секретари: { **Н. Шивачовъ.**
И. Ц. Щърбановъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ